

โครงสร้างทางเศรษฐกิจใหม่กับผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา และจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 กับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจไทย

การนำเอาแนวนโยบายเศรษฐกิจเสรีนิยมมาบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจไทย ทั้งสองฉบับ โดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และการสานต่อของจอมพลถนอม กิตติขจร ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางเศรษฐกิจอย่างสำคัญ

เป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 ที่มีแนวทางว่าจะ

1. ยกกระชับอัตราการเพิ่มรายได้ประชาชาติจากร้อยละ 4 เป็นร้อยละ 5 ต่อปี เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 2 ต่อปีแล้ว รายได้ประชาชาติโดยเฉลี่ยต่อบุคคลควรจะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี
2. รักษาอัตราการสะสมทุนในอัตราเฉลี่ยที่ไม่ต่ำกว่า 15% ของรายได้ประชาชาติ
3. เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ทางเกษตรประมาณร้อยละ 3 ต่อปีในระหว่างระยะเวลาของแผน
4. เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมและเหมืองแร่จากร้อยละ 10 ของรายได้ประชาชาติในปี 1961 ให้เท่ากับร้อยละ 12 ของรายได้ประชาชาติในปี 1963
5. เพิ่มพลังการผลิตพลังงานไฟฟ้าจาก 138,000 กิโลวัตต์ในปี 1960 ให้ถึง 370,000 กิโลวัตต์ในปี 1963
6. ระหว่างปี 1961-1963 จะให้ทำการก่อสร้างทางหลวงให้เป็นระยะทาง 1,000 กิโลเมตรและจะปรับปรุงถนนที่มีอยู่ให้เข้าสู่มาตรฐานเป็นระยะทาง 1,000 กิโลเมตร
7. กำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาการขนส่ง คมนาคม สาธารณสุขและการศึกษา
8. กำหนดให้มูลค่าสินค้าขาออกและสินค้าขาเข้าเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4 ต่อปี และให้มีเสถียรภาพในดุลยการชำระเงิน

9. สร้างบรรยากาศให้เหมาะสมต่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ¹

ส่วนเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 2 (2510-2514) ที่ว่าจะ

1. ยกฐานะมาตรฐานการครองชีพของประชาชน ควบคู่การเพิ่มกำลังการผลิตของประเทศและรายได้ประชาชาติกับจัดให้ประชาชนได้รับผลจากการพัฒนาโดยเสมอภาค และทั่วถึงยิ่งขึ้น
2. ปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้สมดุลยิ่งขึ้น โดยถือเกษตรกรรมเป็นหลัก และเป็นสาขานำให้สาขาอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมให้เจริญก้าวหน้าขึ้น
3. รักษาเสถียรภาพทางการเงิน การคลัง เพื่อป้องกันภาวะเงินเฟ้อ ส่งเสริมการออมทรัพย์ และการลงทุนกับหาทางเพิ่มรายได้ของรัฐให้สูงขึ้น
4. พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้สัมพันธ์กับนโยบายรักษาความมั่นคงของชาติ
5. สนับสนุนระบอบวิสาหกิจโดยเอกชน โดยรัฐจะมีบทบาทมุ่งไปในด้านการเสริมสร้างโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และให้บริการช่วยเหลือเอกชน
6. เร่งรัดพัฒนาโครงการที่มีอันกับสูง โดยเฉพาะโครงการเกษตร, การศึกษา และโครงการประเภทรากฐาน²

---

¹ สำนักงานเลขาธิการกรม, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ประวัติและงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (8 กันยายน 2524), หน้า 25.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 32-33.

เป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจทั้งสองฉบับข้างต้นมีลักษณะเด่นอยู่ 2 ประการคือ

1. การเน้นที่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
2. ท่องการจะเน้นให้เห็นว่ารัฐบาลมีนโยบายเสรีนิยม (Laissez - Faire Policy)

อย่างชัดเจน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้สนับสนุนโดยการส่งเสริมในค่านบริการและโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) แก่ภาคเอกชน ¹

รัฐบาลไทยได้ทำหน้าที่ของตนอย่างดียิ่งที่จะให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมภาคเอกชนโดยการทุ่มเทงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาประเทศไปในการสร้าง โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 งบประมาณของรัฐบาล ทางด้านคมนาคมสูงที่สุดทั้งสองแผนพัฒนา ๆ คือ 31.4% (แผนที่ 1) และ 26.0% (แผนที่ 2) ของงบประมาณทั้งหมด งบประมาณด้านนี้ได้เริ่มลดลงในแผนที่ 3 คือ 19.4% ของงบประมาณ ทั้งหมด หรือเป็นอันดับที่ 3 รองจากงบทางการศึกษา (56.7%) และงบทางการสาธารณสุข (32.8%) ดังตารางที่ 4-1

---

¹ รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์, "วิกฤตการณ์แห่งโครงสร้างและวิกฤตการณ์แห่งเส้นทางการพัฒนาเศรษฐกิจ," วิกฤตการณ์เศรษฐกิจไทย 2522, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 21-22 กุมภาพันธ์ 2523 หน้า 93-96, ภาสกร พงษ์ไพจิตร, เศรษฐศาสตร์การเมืองของเศรษฐกิจเปิด : การพัฒนาของประเทศไทย, เอกสารคำบรรยาย คณะเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป., หน้า 9.

ตารางที่ 4-1 งบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ (ล้านบาท)

	แผนที่ 1		แผนที่ 2		แผนที่ 3	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ภาคเศรษฐกิจ						
เกษตร	4.6	14.1	10.5	15.9	13.7	13.6
อุตสาหกรรม,เหมืองแร่	2.6	7.9	1.1	1.7	2.4	2.4
คมนาคม	10.2	31.4	17.1	26.0	19.5	19.4
พลังงาน	4.3	13.3	5.0	7.6	7.9	7.9
รวม	21.7	66.7	33.8	51.2	43.4	43.3
ภาคสังคม						
พัฒนาสังคม	5.5	16.7	1.9	2.9	2.7	2.7
เมืองและชนบท	-	-	8.4	12.8	14.9	14.9
สาธารณสุข	1.4	4.2	3.6	5.5	6.3	6.3
การศึกษา	2.5	7.6	14.1	21.4	32.9	32.6
รวม	9.4	28.5	28.0	42.6	56.9	56.7
ไม่ไ้ระบุ	1.5	4.8	4.1	6.2	-	-
รวมทั้งสิ้น	32.5	100.0	65.8	100.0	100.3	100.0

ที่มา : W. Lee Baldwin, W. David Maxwell, The Role of Foreign Assistance To Thailand in The 1980 (DC. Health and Company : Lexington Books, 1975), p.10.

ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ภาคเกษตรกรรมมีอัตราการเจริญเติบโตที่ลดลงเรื่อย ๆ คือ 7.6% ในช่วงปี 1956-1961 ลดลงเหลือ 6.2% ในปี 1961-1966 และในที่สุด ในช่วงปี 1971-1973 อัตราการเจริญเติบโตของภาคเกษตรกรรมลดลงเหลือเพียง 4.3% ในทางกลับกันภาคเศรษฐกิจของไทย ในภาคหัตถอุตสาหกรรม ให้เจริญเติบโตขึ้นจาก 3.6% (1956-1961) เป็น 11.1% (1961-1966) และในปี 1971-1973 เพิ่มขึ้น 13.8% ซึ่งสอดคล้องกับภาคโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการเจริญเติบโตของภาคหัตถอุตสาหกรรม คือ ภาคการไฟฟ้าและประปา ได้มีอัตราการเจริญเติบโตขึ้นจาก 20.0% (1956-1961) เป็น 32.2% ในปี 1971-1973 กังตารางที่ 4-4

ตารางที่ 4-2 อัตราการเจริญเติบโตของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ (1956-1973)

	1956-1961 %	1961-1966 %	1966-1971 %	1971-1973 %
1. เกษตรกรรม	7.6	6.2	5.4	4.3
2.เหมืองแร่	1.7	15.1	9.0	-6.6
3. หัตถอุตสาหกรรม	3.6	11.1	11.3	13.8
4. ก่อสร้าง	12.8	12.8	7.0	-5.8
5. ไฟฟ้าและการประปา	20.0	22.3	28.8	32.2
6. คมนาคมและการสื่อสาร	13.4	6.1	8.3	5.7
7. การค้าและการค้าปลีก	4.1	8.1	9.2	7.0
8. การธนาคาร, ประกันภัย	17.6	15.8	16.5	8.8
9. การบริหารงานของรัฐ	3.1	5.4	8.6	7.3
10. บริการ	8.0	7.9	9.1	8.5

ที่มา : Pasuk Phongpaichit, Economic and Social Transformation in Thailand 1957-1973 (Bangkok : Chulalongkorn University Social Research Institute, 1980), p.88.

นอกจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจไทยจะเปลี่ยนแปลงไป คือภาคหัตถอุตสาหกรรมเจริญเติบโตขึ้นแล้ว โครงสร้างทางเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่เป็กว้างขึ้น กล่าวคือ การค้าระหว่างประเทศได้เข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจมากขึ้น ทั้งนี้ พิจารณาได้จากอัตราส่วนระหว่างการค้ากับทางประเทศ (สินค้าเข้าและสินค้าออก) กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

ในปี 1938 อัตราส่วนของสินค้าเข้าและสินค้าออกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) คิดเป็น 34.8% และในปี 1977 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 43.5% และ 43.2% ในปี 1978 หมายความว่า ระบุเศรษฐกิจไทยมีการเปิดประตูการค้ามากขึ้น ทำให้องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ภายในประเทศมีการค้าระหว่างประเทศเข้ามามีส่วนมากขึ้น ดังตารางที่ 4-3

ตารางที่ 4-3 แสดงขนาดของการเปิดประเทศ

ปี	อัตราส่วนคิดเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ		
	สินค้าออก	สินค้าเข้า	สินค้าออกและสินค้าเข้า
1938	21.3	13.5	34.9
1957	18.1	20.4	38.5
1960	16.0	17.8	33.8
1966	13.6	18.1	31.7
1971	11.6	18.5	30.1
1976	17.9	21.3	39.2
1977	18.4	25.1	43.5
1978	18.5	24.7	43.2

ที่มา : รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, "เศรษฐกิจไทยปี 2522 : วิกฤตการณ์แห่งโครงสร้างและวิกฤตการณ์แห่งเส้นทางการพัฒนาเศรษฐกิจ," วิกฤตการณ์เศรษฐกิจไทย 2522 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 21-22 กุมภาพันธ์ 2523, หน้า 97.

การเปิดกว้างของโครงสร้างเศรษฐกิจไทยภายหลังแผนพัฒนาเศรษฐกิจถูกนำมาใช้ จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า มีการไหลเข้าของทุนจากต่างประเทศในช่วงปี 1961-1969 มูลค่า 5,462.50 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นจากช่วงปี 1961-1964 คือ 19.46% เป็น 62.17% ในช่วง ปี 1965-1969 กังการางที่ 4-4

ตารางที่ 4-4 การไหลเข้าและไหลออกของการลงทุนโดยเอกชนต่างประเทศ
(1961-1969)

ปี	การไหลเข้า แต่ละปีของทุน เรือนหุ้นต่างประเทศ	การไหลเข้า ของการลงทุน ต่างประเทศทั้งหมด	ทุนไหลออก ทั้งหมด (กำไรและอื่นๆ)	การลงทุน ทั้งหมด
1961	32.4	120.9	204.9	-84.0
1962	43.7	156.7	204.7	-48.0
1963	152.1	348.2	194.5	153.7
1964	153.8	373.3	201.6	172.7
ยอดรวม	382.0	399.1	805.7	194.4
1965	112.4	603.7	205.0	398.7
1966	198.5	587.7	345.6	242.1
1967	400.4	869.5	377.4	492.1
1968	598.2	1,312.5	339.0	972.5
1969	230.2	1,090.0	420.3	669.7
ยอดรวม	1,539.7	4,463.4	1,687.3	2,775.1
ยอดรวมทั้งหมด	1,921.17	5,462.5	2,493.0	2,969.5
อัตราส่วนของ		1961-1964	1965-1969	1961-1969
1. การไหลเข้าของทุนทั้งหมด(%)		19.46	62.17	54.36
2. การไหลออกของทุนต่อการไหลเข้าของทุน		80.64	37.80	45.64
3. ทุนเรือนหุ้นไหลเข้าต่อทุนไหลเข้าทั้งหมด		38.22	34.50	35.18

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย อ้างใน Bond Hayan Chattopadhyay, "Foreign Private Capital in South and East Asia on The Eve of The Second World War in Nihar K. Sarkar, Foreign Investment and Economic Development in Asia (Bombay : Orient Longman Limited, 1976), p.64.

โครงสร้างทางเศรษฐกิจใหม่ : ผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา

สิ่งที่ได้กล่าวไว้อย่างละเอียดถึงความพยายามและวิธีการของรัฐบาลอเมริกันต่อการผลักดันให้รัฐบาลไทยเปลี่ยนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจจากนโยบายชาตินิยม (ในรูปแบบ) มาสู่นโยบายเสรีนิยม ในบทที่ 2 และ 3 แล้ว ประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือ เมื่อรัฐบาลอเมริกันประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจไทย แล้วผลตอบแทนที่รัฐบาลอเมริกันได้รับคืออะไร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของรัฐบาลอเมริกัน (เอกชนอเมริกันควาย) ในโครงสร้างทางเศรษฐกิจไทยใหม่จะช่วยทำให้เข้าใจว่า มีความจำเป็นอะไรต่อการผลักดันให้นโยบายทางเศรษฐกิจไทยเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้พึงเข้าใจว่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นผลประโยชน์ระยะยาว หากใช้ผลประโยชน์ระยะสั้นที่จะหวังผลได้ในระยะ 2 ปี หรือ 5 ปีก็ตาม

จากนโยบายเศรษฐกิจเสรีนิยมของไทย ความเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างสัมพันธ์กัน คือความเจริญเติบโต (Growth) และการเปิดประเทศที่รับทุนและการค้าจากต่างประเทศ ซึ่งโครงสร้างอันนี้ใช้อำนวยความสะดวกผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกายิ่งนัก

ก. ประการแรกคือ การค้าระหว่างไทยและสหรัฐอเมริกา

ในประเด็นการค้าระหว่างไทยและสหรัฐ ฯ จะศึกษาจากตารางที่ 4-5 และแผนภาพที่ 4-1 ดังนี้

ตารางที่ 4-5 มูลค่าสินค้าเข้าและส่งออกของไทยกับสหรัฐอเมริกา (1939-1979)

ล้านบาท

ปี	ไทยนำเข้าจาก สหรัฐอเมริกา	ไทยส่งออกไป สหรัฐอเมริกา	ดุลการค้า ไทย-สหรัฐฯ	ดุลการค้า ไทย - สหรัฐฯ เมื่อเทียบขอกรวม (%)
1939-1940	13,290 ^ก			
1949	357,27			
1950	385.6	862.3	+ 476.7	+ 56.24
1951	692.8	1,604.4	+ 911.6	+ 128.75
1952	1,995.5	1,300.7	- 694.8	- 76.71
1953	1,176.0	1,048.6	- 127.4	- 18.20
1954	1,331.4	1,351.0	+ 19.6	A
1955	1,445.8	2,094.9	+ 649.1	A
1956	1,175.3	1,719.2	+ 543.9	A
1957	1,399.1	1,493.3	+ 94.2	A
1958	1,418.4	1,158.7	- 259.7	- 14.51
1959	1,485.0	1,867.0	+ 382.0	- A
1960 ^ข	1,605.0	1,204.0	- 401.0	- 39.78
1961 ^ก	1,477.0	859.0	- 618.0	- 274.66
1962	1,951.0	827.0	-1,124.0	56.90
1963	2,184.0	709.0	-1,475.0	47.20
1964	2,301.0	548.0	-1,753.0	91.60
1965	2,395.0	970.0	-1,425.0	57.20
1966	3,033.0	1,752.0	-1,281.0	29.10
1967	3,648.0	2,024.0	-1,624.0	20.20
1968	5,512.0	1,789.0	-2,723.0	26.10

การวางที่ 4-5 มูลค่าสินค้านำเข้าและส่งออกของไทยกับสหรัฐอเมริกา (1939-1979) ต่อ
ล้านบาท

ปี	ไทยนำเข้าจาก สหรัฐฯ	ไทยส่งออกไป สหรัฐฯ	ดุลการค้า ไทย-สหรัฐฯ	ดุลการค้า ไทย-สหรัฐฯ เมื่อเทียบขอรวม (%)
1969	3,922.0	2,155.0	- 1,767.0	15.70
1970	4,011.0	1,985.0	- 2,026.0	16.60
1971	3,807.0	2,261.0	- 1,546	16.20
1972	4,838.0	2,834.0	- 2,004	23.90
1973	5,915.0	3,261.0	- 2,654	26.60
1974	8,642.0	3,945.0	- 4,697	33.00
1975	9,566.0	4,468.0	- 4,598	21.10
1976	9,739.0	6,098.0	- 3,641	30.10
1977	11,402.0	6,944.0	- 4,458	22.00
1978	14,811.0	9,153.0	- 5,667	21.90
1979	22,786.0	12,135.0	- 10,651	28.20

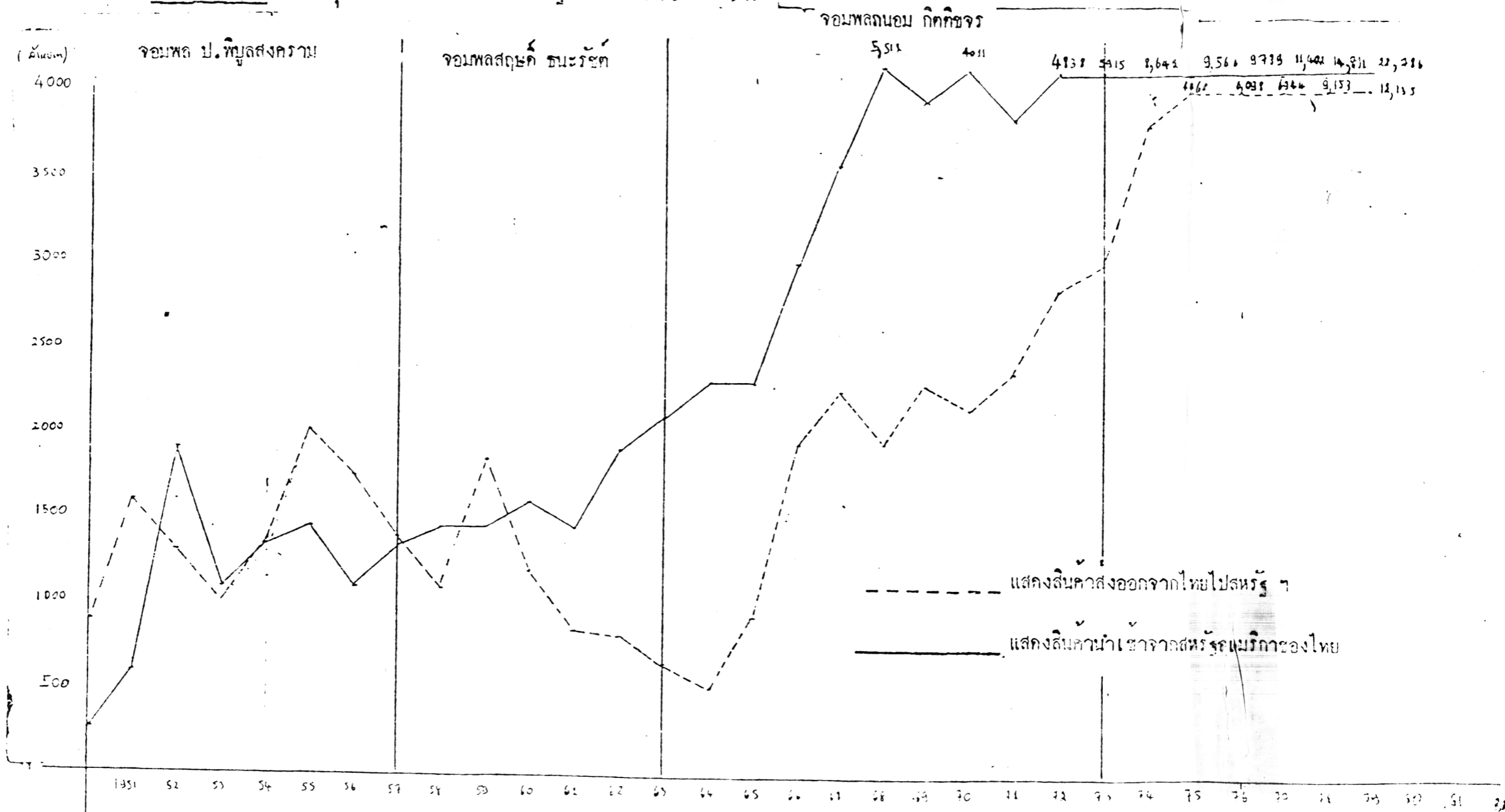
ที่มา : ก. ทัวเลขปี 1939-1940, 1949, 1950 คำนวณจากสำนักงานสถิติกลาง, สถิติพยากรณ์รายปีประเทศไทย (สภาเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2495), หน้า 175.

ข. ทัวเลขปี 1950-1960 คำนวณจาก Thailand Statistical Yearbook, 1965, p.299 quote in US. Army, Area Handbook for Thailand (The American University, Washington D.C., 1968), p.405.

ค. ทัวเลขปี 1961-1979 จากธนาคารแห่งประเทศไทย, กรมศุลกากร, ศูนย์สถิติ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, "เศรษฐกิจการค้าไทย-สหรัฐอเมริกา, ฝ่ายความร่วมมือทางการค้า 1 กองพาณิชย์กิจต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (พฤษภาคม 2523), หน้า 21.

A เป็นปีที่ไทยได้เปรียบดุลการค้ากับสหรัฐฯ แต่ดุลการค้ารวมของไทยเสียเปรียบกับประเทศอื่น ๆ

แผนภาพที่ 4-1 แสดงดุลการค้าระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา (1950 - 1979)

ที่มา : จากตารางที่ 4-5

ทางการค้าระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่าในช่วงรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม การค้าของไทยได้เปรียบสหรัฐอเมริกาเกือบทุกปี มีเพียง 2 ปีเท่านั้นที่ไทยขาดดุล การค้ากับสหรัฐอเมริกาคือปี 1952 (-694,8 ล้านบาท) และปี 1963 (-127,4 ล้านบาท) ทั้งนี้เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจไทยได้ฟื้นตัวจากสงครามโลกครั้งที่ 2 และความจำเป็นของตลาดโลกและตลาดสหรัฐอเมริกาต้องการสินค้าขั้นปฐม โดยเฉพาะสินค้าเกษตรกรรมจากไทย ซึ่งต้องการมากยิ่งขึ้นภายหลังจากสงครามเกาหลี (1953)¹

ลักษณะการนำเข้าสินค้าสหรัฐอเมริกาของไทยมีแนวโน้มคงที่ คือจะอยู่ระหว่าง 1,000-1,500 ล้านบาท ทิศทางนี้ระหว่างปี 1953-1957 แต่สภาพการเช่นนี้เปลี่ยนไปเป็น 2 ระยะคือ ในรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร

ภายหลังโครงสร้างทางเศรษฐกิจไทยเปิดกว้างขึ้น มีความพยายามที่จะพัฒนาเศรษฐกิจมากขึ้น การนำเข้าสินค้าโดยรวมก็เพิ่มขึ้นคือ ช่วงแรกปี 1960-1966 อัตราการนำเข้าเพิ่มขึ้น 9.4% ของการนำเข้าทั้งหมด และเพิ่มขึ้นอีก 11.4% ของการนำเข้าทั้งหมด ในช่วงปี 1966-1971² ภายใต้นี้ การนำเข้าสินค้าของสหรัฐอเมริกาก็เพิ่มตามด้วย ในช่วงรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อันเป็นช่วงต้นของการพัฒนาปริมาณการนำเข้าสินค้าของสหรัฐอเมริกาของไทย ค่อย ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่ไทยกลับเสียดุลการค้าเป็นอย่างมาก มีเพียงปี 1959 เท่านั้นที่ไทยได้ดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกา (+ 382,0 ล้านบาท)

¹ รายงานประจำปีของธนาคารแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2490 (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2490 - 31 ธันวาคม 2490), หน้า 28.

² ฝ่ายวิชาการหน่วยวิจัยเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, การวิเคราะห์โครงสร้างการนำเข้าของประเทศไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2521), หน้า 1-2.

ความคองการพัฒนาเศรษฐกิจไทยและการเร่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปิดระบบเศรษฐกิจของไทยเช่นนี้จะเห็นได้ว่า ในช่วงที่ 2 ของการพัฒนาเศรษฐกิจไทยแนวนั้นในรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ไทยได้นำเข้าสินค้าจากสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นอย่างมากและเพิ่มขึ้นทุกปี นับตั้งแต่ปี 1964-1973 ไม่เคยมีปีใดเลยที่ไทยได้ดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกา

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้ดุลการค้าของไทยเสียเปรียบสหรัฐอเมริกาตลอดเวลาคือการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยในยุคพัฒนานี้ทำให้ความคองการสินค้านำเข้าใช้ในการพัฒนาเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งยวด ปริมาณของสินค้านำเข้าที่ไทยสั่งเข้าเพิ่มขึ้นจาก 24.60% ของสินค้านำเข้าทั้งหมดในปี 1960 เพิ่มขึ้นเป็น 30.81% และ 32.20% ในปี 1966 และ 1971 ตามลำดับ¹ และโดยที่สหรัฐอเมริกาเป็นแหล่งสินค้านำเข้าที่สำคัญของไทย (รองจากญี่ปุ่น)² ทำให้สินค้านำเข้าจากสหรัฐอเมริกาของไทยส่วนใหญ่จึงเป็นสินค้านำเข้าที่มีราคาสูงกว่าสินค้านำเข้าจากประเทศอื่น ๆ ที่ไทยขายให้สหรัฐอเมริกา

¹ กรมศุลกากรและธนาคารแห่งประเทศไทย อ้างใน รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์, เศรษฐกิจไทยปี 2522 : วิกฤตการณ์แห่งโครงสร้างและวิกฤตการณ์แห่งเส้นทางการพัฒนาเศรษฐกิจ . . . , หน้า 110.

² ฝ่ายวิชาการ หน่วยวิจัยเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, การวิเคราะห์โครงสร้างการนำเข้าของประเทศไทย . . . , หน้า 15.

ข. ประกาศที่ 2 การลงทุนของสหรัฐอเมริกา

ในส่วนของการลงทุนของสหรัฐอเมริกา ในระบอบเศรษฐกิจไทยนี้จะศึกษาจาก
ตารางที่ 4-6 และแผนภาพที่ 4-2

ตารางที่ 4-6 การลงทุนโดยตรงของชาวต่างประเทศทั้งหมดและของสหรัฐอเมริกาใน
ไทย (1951-1982)

ปี	ยอดรวมทุกประเทศ			สหรัฐอเมริกา			
	ไหลเข้า	ไหลออก	สุทธิ	ไหลเข้า	ไหลออก	สุทธิ	สหรัฐาคือการลงทุนทั้งหมด (%)
1951	-	-	-	-	-	-	-
1952	-	-	-	-	-	-	-
1953	-	-	-	-	-	-	-
1954	-	-	-	-	-	-	-
1955			50.0				
1956			50.0				
1957			50.0				
1958			70.0				
1959			72.0				
1960			60.9			18.4	30.11
1961	138.6	-17.7	120.9			-	-
1962	200.0	-44.0	156.0			115.0	73.71
1963	370.7	-23.9	346.8			191.1	55.10
1964	421.5	-47.3	374.2			35.1	09.38
1965	910.3	-40.0	870.3	354.7	-25.9	328.8	37.78
1966	629.1	-58.5	870.6	243.8	-28.7	215.1	37.69
1967	970.0	-75.6	894.4	546.8	-37.5	509.3	56.94

108

ตารางที่ 4-6 การลงทุนโดยตรงของชาวต่างประเทศทั้งหมดและของสหรัฐอเมริกาใน
ไทย (1951-1982) กอ

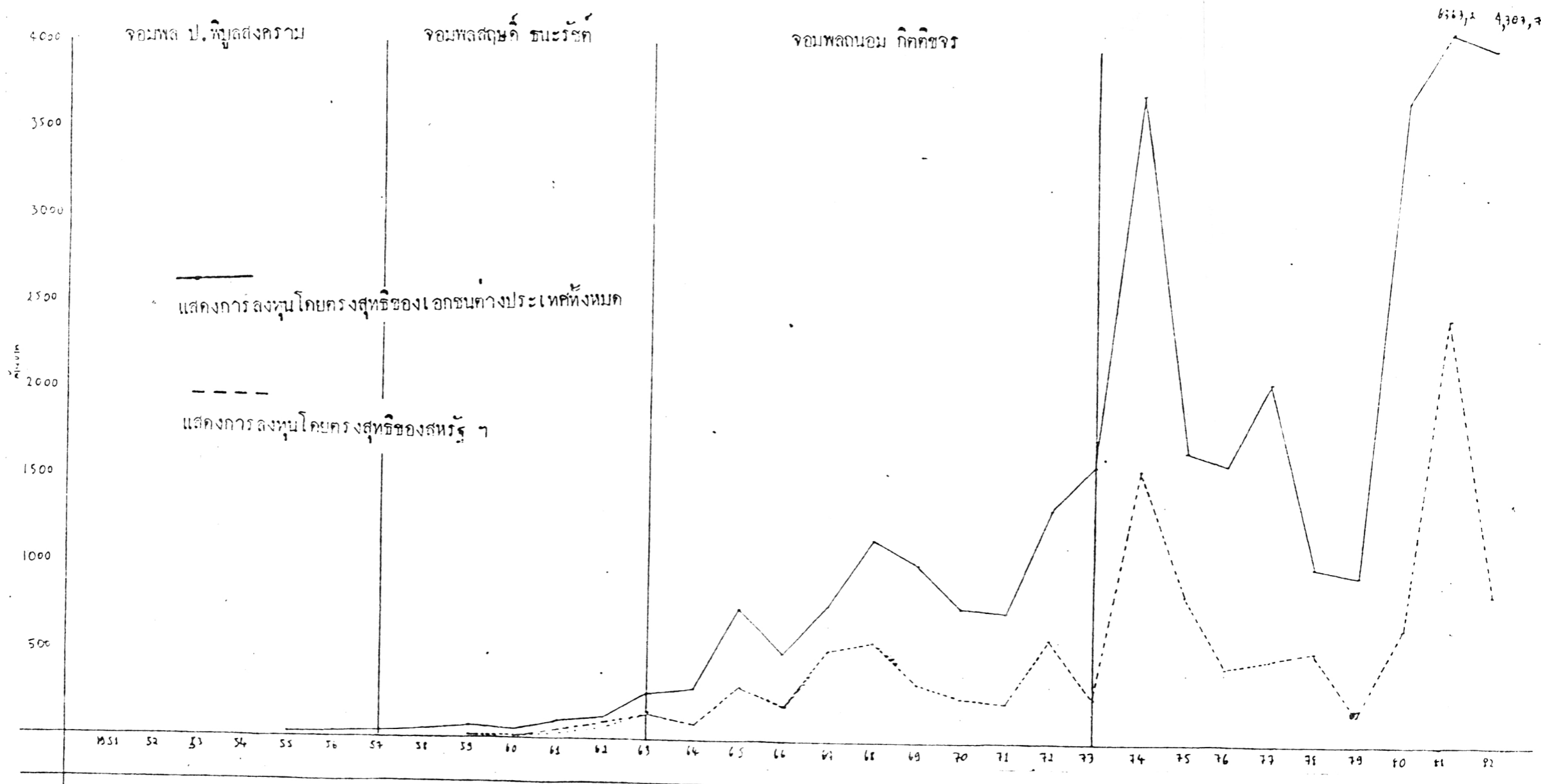
ปี	ยอดรวมทุกประเทศ			สหรัฐอเมริกา			
	ไหลเข้า	ไหลออก	สุทธิ	ไหลเข้า	ไหลออก	สุทธิ	สหรัฐาก่อการลงทุนทั้งหมด (%)
1968	1,325.1	-85.4	1,237.7	713.3	-25.4	687.9	55.48
1969	1,165.8	-108.3	1,057.5	540.8	-64.5	476.3	45.04
1970	1,014.1	-123.6	890.5	411.3	-59.4	351.9	39.51
1971	1,027.8	-219.4	808.4	492.8	-151.7	341.1	42.19
1972	1,553.9	-126.8	1,427.1	679.0	-59.4	619.6	43.41
1973	2,172.0	-567.1	1,604.9	609.0	-301.3	307.7	19.17
1974	4,683.3	-847.0	3,836.3	1,914.7	-239.7	1,675.0	43.66
1975	3,391.4	-1,646.6	1,744.8	1,377.3	-558.2	819.1	46.94
1976	3,063.9	-1,449.8	1,614.1	833.9	-388.8	445.1	27.57
1977	4,286.0	-2,122.2	2,163.8	926.4	-434.0	492.4	22.75
1978	6,364.8	-5,354.0	1,010.8	1,022.7	-510.5	512.2	50.67
1979	5,999.5	-4,951.8	1,047.7	709.3	-484.8	224.5	21.42
1980	9,259.0	-5,443.0	3,816.0	1,267.8	-537.5	730.3	19.13
1981	9,341.8	-2,978.6	6,363.2	2,837.7	-371.1	2,466.6	38.76
1982	9,596.5	-5,292.8	4,303.7	1,483.5	-640.0	843.5	19.59

ที่มา : ก Bank of Thailand quote in James G. Ingram, Economic Change in Thailand, 1850-1970 (Oxford University Press, 1971), p.316-317.

ข คำนวณจากทุนจดทะเบียนที่ระบุไว้ในสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
อ้างใน "Doing Business in Thailand" Bangkok Bank Monthly Review (June 1966)
p.241.

ค คัดลอกจากธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่มา : ตัวเลขจากการางที่ 4-6

การลงทุนของสหรัฐอเมริกาในระบบเศรษฐกิจไทย มีความเกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปใน 2 ช่วงอย่างใกล้ชิด การลงทุนของสหรัฐอเมริกาที่ลงทุนในภาคการค้าและมีจำนวนเพียง 2 ล้านบาทในปี 1950.¹ ไม่มีการเพิ่มทุนอีกเลยในช่วงรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ทั้งนี้โดยผลของนโยบายเศรษฐกิจชาตินิยม (ในรูปแบบ) ซึ่งสกัดกั้นทุนต่างประเทศทั้งหมดรวมทั้งทุนจากสหรัฐอเมริกาด้วย

ภายหลังที่โครงสร้างทางเศรษฐกิจไทยเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศและเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การลงทุนของสหรัฐอเมริกา แม้จะมีเพียง 18.4 ล้านบาท ในปี 1960 ก็ตาม แต่เมื่อเทียบกับการลงทุนทั้งหมดแล้วสูงถึง 30.21% โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 1962 อันเป็นปีที่รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกและมีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม (1962) แล้ว การลงทุนของสหรัฐอเมริกามีมูลค่าสุทธิ 115.0 ล้านบาท หรือ 73.71% ของการลงทุนทั้งหมด บริษัทอเมริกันที่เข้าลงทุนในช่วงนั้น เช่นบริษัท เมเยอร์ (ประเทศไทย) (1962), บริษัท ซิงเกอร์ (ประเทศไทย) (1962), บริษัท ไฟร์สโตน (1963), บริษัท ไทยแลนด์สเมคคิง แอนด์รีไฟนิง (1963) ล้วนแต่ได้รับการค้าประกันการลงทุนจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกา² และได้รับการส่งเสริมการลงทุนประเภท ก. จากรัฐบาลไทยทั้งสิ้น³ และเป็นการลงทุนที่อาศัยทุนสูงมาก (จะอธิบายรายละเอียดต่อไป)

¹ กุฑาร่างที่ 2-8 ในบทที่ 2

²

Letter from Mr. Belford L. Seabrook To Mr. Tracy S. Park Jr,

Subject : Private Enterprise Activities Report, November 1, 1964 -

February 28, 1965 (March 22, 1965), pp.31-34.

³

เป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญและจำเป็นแก่การเศรษฐกิจของประเทศ ตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 1 ออกตามความใน พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม พ.ศ. 2505 ใน ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 79 ตอนที่ 13 (ฉบับพิเศษ) 10 กุมภาพันธ์ 2505

การลงทุนของสหรัฐอเมริกาในช่วงต่อมา คือในรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ในช่วงปี 1965-1972 ปริมาณการลงทุนมีลักษณะที่อยู่ในเกณฑ์สูงเมื่อเทียบกับการลงทุนทั้งหมด คือค่าที่สุด 37.69% ในปี 1966 นอกจากนั้นจะอยู่ในเกณฑ์สูงทั้งสิ้น

ในค่านปริมาณการลงทุนของต่างประเทศในไทย ไทยเคยมีการประมาณเอาไว้ว่า ญี่ปุ่นเป็นประเทศเข้ามาลงทุนมากที่สุด ซึ่งในความจริงแล้วไม่ใช่ โดยสุทธิทั้งหมดแล้วคือสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ การลงทุนจากต่างประเทศจำแนกไทยเป็น 4 ประเภท คือ

1. การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Direct Investment) ประกอบด้วย

ก. ทุนเรือนหุ้น (Equity)

ข. เงินกู้จากผู้ลงทุนต่างประเทศหรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง

2. การลงทุนของเอกชนรายย่อยในการซื้อหุ้นหรือหลักทรัพย์เอกชน

(Portfolio Investment)

3. การลงทุนในรูปเงินกู้อื่น ๆ (Other Loans)

4. สินเชื่อผู้ขาย (Suppliers' Credit)

ปรากฏว่า การลงทุนโดยตรงสุทธิจากสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นในช่วงปี 1970-1979 เท่ากับ 5,792.0 ล้านบาท และ 4,967.9 ล้านบาท หรือคิดเป็น 35.8% และ 30.7% ตามลำดับ ส่วนการลงทุนในการซื้อหุ้นหรือหลักทรัพย์สิทธิในช่วงเวลาเดียวกัน (1970-1979) มีมูลค่า 3,283.8 ล้านบาท มีฮ่องกงลงทุนมากที่สุด 25.6% ตามมาด้วยสหรัฐอเมริกา 14.8% ส่วนการลงทุนด้านเงินกู้อื่น ๆ ยกเงินกู้สุทธิ ช่วงปี 1970-1979 มีมูลค่า 14,527.7 ล้านบาท ประเทศที่มีส่วนในยกเงินกู้สุทธิมากที่สุด ไทยแก๊สสังเคราะห์และฮ่องกงตามลำดับ คือ 37% และ 31% รองลงมาคือสหรัฐอเมริกา 16%

เมื่อรวมการลงทุนจากต่างประเทศทั้ง 3 แบบเข้าด้วยกัน จะมีมูลค่าสุทธิถึง 33,990 ล้านบาท โดยสหรัฐอเมริกามีส่วนในการลงทุนสุทธิมากที่สุด คือ 8,709 ล้านบาท หรือ 25.6% ตามมาด้วยญี่ปุ่น 19.3%¹ (ฮ่องกง 19.6%, สิงคโปร์ 18.6%) ดังตารางที่ 4-7

1

Atchaka Sibunruang, Chalermrojna Iankamala, Foreign Investment
 A Report prepared for NESDB, Thai University Research Association
 Research Report No.8 November 1980, pp.15-16, 44-55.

ตารางที่ 4-7 การลงทุนของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นในไทย (1970-1979)

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	รวม	%
1. การลงทุนโดยตรง(รวม)	890.5	808.4	1,427.1	1,604.9	3,836.4	1,744.8	1,614.1	2,163.8	1,040.8	1,047.7	16,178.5	100
ญี่ปุ่น	322.1	263.6	340.8	707.7	749.6	423.6	424.2	803.7	686.7	245.9	4,967.9	30.7
สหรัฐฯ ๗	351.9	341.1	619.6	307.7	1,675.0	819.1	445.1	492.4	516.2	224.5	5,792.6	35.8
2. การลงทุนโดยการซื้อหุ้น(รวม)	237.0	100.5	277.3	210.7	195.2	27.3	- 21.5	1.5	124.4	2,131.4	3,283.8	100
ญี่ปุ่น	41.6	-29.3	110.3	-17.8	9.6	2.1	2.3	0.9	-0.4	3.5	122.8	3.7
สหรัฐฯ ๗	36.1	96.5	69.4	154.2	84.2	-0.8	18.1	-2.5	7.2	26.1	488.5	14.8
3. การลงทุนในรูปเงินกู้ยืม ๗ (รวม)	221.0	63.6	1,480.7	-514.0	2,061.1	1,180.7	1,316.0	1,329.6	1,320.9	6,068.1	14,527.7	100
ญี่ปุ่น	114.8	26.9	249.6	80.9	149.5	-20.8	28.9	110.6	247.3	495.7	1,483.4	10.2
สหรัฐฯ ๗	184.1	-79.8	594.6	-141.1	-134.9	-528.2	277.3	461.4	733.7	1,061.3	2,428.4	16.7
รวมการลงทุนทางประเทศทั้งสิ้น	1,348.5	972.5	3,185.1	1,301.6	6,092.7	2,952.8	2,908.6	3,494.6	2,486.1	9,247.2	33,990.0	100
ญี่ปุ่น	478.5	261.2	700.7	770.8	908.7	404.9	455.4	915.2	933.6	745.1	6,574.1	19.3
สหรัฐฯ ๗	572.1	375.8	1,283.6	320.8	1,624.3	290.1	740.5	951.3	1,257.1	1,311.9	8,709.5	25.6

ที่มา : Bank of Thailand quote in Atchaka Sibunrung, Chalerm pojna Iamkamala, Foreign Investment . . . ,pp.48-55.

นอกเหนือจากการพิจารณาความสัมพันธ์ของปริมาณการลงทุนของสหรัฐอเมริกา
ในโครงสร้างทางเศรษฐกิจใหม่แล้ว ยังพิจารณาคำนวณความสำคัญของการลงทุนที่เกี่ยวกับ
ภาคเศรษฐกิจสำคัญอีกด้วย กล่าวคือ สหรัฐอเมริกาได้เข้ามาลงทุนในภาคเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ
ของไทย คือ การลงทุนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ และการอุตสาหกรรมบริการที่สำคัญ
กึ่งตารางที่ 4-8

ตารางที่ 4-8 การลงทุนโดยตรงของคนอเมริกันโดยสุทธิในไทย แยกตามสาขาเศรษฐกิจ (1970-1979) ต่อ

		1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	รวม	%
6. อุตสาหกรรม	รวม	446.9	110.7	308.4	608.6	1,030.8	582.1	458.8	659.1	463.4	712.4	5,390.2	33.3
	สหรัฐฯ	158.4	-6.8	115.2	27.4	117.0	157.4	161.0	33.8	150.4	193.2	1,137.2	19.6
	%	33.36	A	37.35	4.50	11.35	27.04	35.09	5.13	32.46	27.12	21.10	
7. บริการ	รวม	45.15	70.0	167.5	199.2	11.1	-8.6	260.1	273.9	87.4	148.6	1,254.6	7.8
	สหรัฐฯ	-	-	-	29.3	-34.3	45.2	109.1	113.5	36.8	50.0	349.6	6.2
	%	-	-	-	14.71	A	B	41.95	41.44	42.11	33.65	27.87	
รวม	รวม	890.5	808.4	1,427.1	1,604.9	3,836.4	1,744.8	1,614.1	2,163.8	1,040.8	1,047.7	16,178.5	100
	สหรัฐฯ	339.1	290.5	531.1	307.7	1,675.0	819.1	445.1	492.4	516.2	224.5	5,642.7	100
	%	38.08	35.94	37.22	19.17	43.66	46.95	27.58	22.76	49.31	21.43	34.88	

ที่มา : Bank of Thailand quote in Atchaka Sibunrung, Chalermrojna Iamkamala, Foreign Investment. . .pp.64-65.

- A ในปีนี้ทุนสุทธิของสหรัฐฯ ๓ ไหลออกนอกประเทศเป็นจำนวนมาก เกินการลงทุนสุทธิ(ในรูปกำไร, เงินปันผล เป็นต้น) ขณะที่การไหลเข้าของทุนสุทธิรวมของประเทศ ยังมีมากกว่าการไหลออกของทุนทั้งสิ้น
- B ในปีนี้ทุนสุทธิของสหรัฐฯ ๓ มีการไหลเข้าประเทศมากกว่าไหลออกนอกประเทศ ขณะที่การไหลออกของทุนต่างประเทศของไทยมีมากกว่าปริมาณไหลเข้าของทุนสุทธิทั้งสิ้น
- C ในปีนี้ทุนสุทธิของสหรัฐฯ ๓ ไหลออกมาก และทุนสุทธิที่ลงทุนทั้งหมดก็ไหลออกมากด้วย

ตารางที่ 4-8 การลงทุนโดยตรงของอเมริกันโดยสุทธิในไทย แยกตามสาขาเศรษฐกิจ (1970-1979)

		1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	รวม	%
1. สถาบันการเงิน	รวม	51.9	48.6	127.0	169.8	1,276.5	392.9	218.4	606.1	-92.6	-613.5	2,185.2	13.5
	สหรัฐ ฯ	38.9	12.3	2.0	70.5	344.2	230.8	-95.9	179.8	214.8	-172.7	814.7	14.4
	%	55.68	25.31	1.57	41.52	26.96	58.74	A	29.66	B	-28.15 ^C	37.28	
2. การค้า	รวม	234.0	303.1	832.8	446.6	226.4	545.4	436.3	306.3	343.0	341.3	3,515.2	21.7
	สหรัฐ ฯ	79.6	59.5	115.3	104.8	51.3	326.3	215.0	122.7	53.9	32.8	1,165.2	20.6
	%	34.02	19.63	34.65	23.47	22.66	59.83	49.28	40.06	16.88	9.61	33.15	
3. การก่อสร้าง	รวม	93.6	222.5	315.6	132.6	96.7	168.6	152.3	227.0	190.3	291.8	1,891.0	11.7
	สหรัฐ ฯ	55.6	177.1	146.7	35.4	22.8	16.7	6.0	9.5	17.2	12.5	502.5	8.9
	%	59.40	79.60	46.48	26.70	26.68	9.91	3.94	4.19	9.04	4.28	22.57	
4.เหมืองแร่	รวม	18.7	52.5	170.9	43.1	1,179.6	62.3	86.9	91.6	67.5	154.2	1,927.3	11.9
	สหรัฐ ฯ	16.6	48.4	151.9	40.3	1,268.1	42.3	49.5	33.1	38.1	108.5	1,696.8	30.1
	%	88.77	92.19	88.88	93.50	99.03	67.90	56.96	36.14	56.44	70.36	80.04	
5. เกษตรกรรม	รวม	-	-	4.9	5.0	15.2	2.1	1.3	0.2	-18.2	3.9	14.0	0.1
	สหรัฐ ฯ	-	-	-	-	2.9	0.4	0.4	-	1.0	-	4.7	0.0
	%	-	-	-	-	19.08	19.05	30.76	-	B	-	33.57	-

จากตารางที่ 4-8 จะเห็นได้ว่าในช่วงปี 1970-1979 สหรัฐอเมริกาลงทุนในภาคเหมืองแร่มากที่สุดคือ 30.1% รองลงมาคือภาคการค้า 20.6% และภาคอุตสาหกรรมการผลิตคือ 19.6% (โดยเฉพาะกับการผลิตน้ำมัน 16.4% และเครื่องไฟฟ้า 55.1%) ส่วนภาคเกษตรกรรมลงทุนน้อยมาก คือ ไม่ได้ลงทุนเลยเมื่อเทียบกับการลงทุนต่างประเทศในภาคเกษตรกรรมทั้งหมด (0.0%)

การลงทุนของสหรัฐอเมริกาในระบบเศรษฐกิจไทยสามารถทำกำไรได้มาก กล่าวคือในช่วงปี 1972-1978 มีการส่งเงินตราออกนอกประเทศในรูปของกำไรและเงินปันผลที่ให้การเข้ามาลงทุนของบริษัทต่างประเทศรวม 8,432.6 ล้านบาท ซึ่งสหรัฐอเมริกาส่งกำไรและเงินปันผลของตนกลับประเทศของตนเป็นเงินถึง 3,783.6 ล้านบาท หรือ 44.86 % ข้อมูลนี้ดูรายละเอียดจากตารางที่ 4-9

ตารางที่ 4-9 การส่งเงินตราต่างประเทศในรูปกำไรและเงินปันผลของต่างประเทศทั้งหมดและของสหรัฐอเมริกา (1972-1978)

(ล้านบาท)

		1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
ต่างประเทศทั้งหมด	กำไร	355.5	330.5	428.8	690.3	629.3	651.6	540.4
	เงินปันผล	210.1	315.0	474.0	719.8	983.4	983.7	1,120.3
	รวม	565.5	645.5	902.8	1,410.1	1,612.7	1,635.3	1,660.7
สหรัฐอเมริกา	กำไร	78.1	71.8	70.0	114.6	62.4	360.5	245.5
	%	21.97	21.73	16.32	16.60	9.92	55.33	45.43
	เงินปันผล	103.5	167.7	279.3	424.6	652.2	570.6	583.8
	%	49.29	53.24	58.92	58.99	66.32	58.01	52.11
	รวม	181.6	239.5	349.3	539.2	714.6	931.1	828.3
	%	32.11	37.10	38.69	38.24	44.31	56.94	49.88

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย ใน สมศักดิ์ แคมบุญเลิศชัย, "สภาพและปัญหาของการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยในปัจจุบัน," วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 9 เล่มที่ 3 (มกราคม - มีนาคม 2523), หน้า 118-119.

การพิจารณาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยจะเห็นได้ชัดเจนมากกว่าหากนำไปเปรียบเทียบกับนโยบายเศรษฐกิจชาตินิยมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม กล่าวคือทางด้านการค้าระหว่างประเทศปรากฏว่า สินค้านำเข้าจากสหรัฐอเมริกาของไทยนั้นในช่วงรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม สหรัฐอเมริกาได้เคยยกการค้าต่อไทยเพียง 2 ปีเท่านั้นคือ ในปี 1952 (-694.8 ล้านบาท) และปี 1953 (-127.4 ล้านบาท) นอกจากนั้นสหรัฐอเมริกาขาดดุลต่อไทยทั้งสิ้น แต่เนื่องจากผลของการมีนโยบายเศรษฐกิจใหม่ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างเศรษฐกิจไทยอย่างมากทำให้ลักษณะการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัดด้วย กล่าวคือ ในช่วงจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ การส่งสินค้าออกของไทยไปสหรัฐอเมริกาดกต่ำลงตลอดเวลา มีเพียงปีเดียวคือปี 1959 เท่านั้นที่ส่งสินค้าออกไปสหรัฐอเมริกาจนเกินดุลการค้า แต่สำหรับปีอื่น ๆ นั้นขาดดุลการค้า

ยิ่งไปกว่านั้นแม้ภายหลังการยุติกรรมของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โครงสร้างทางเศรษฐกิจไทยก็ยังเน้นไปในลักษณะเดิมต่อเนื่องกับโครงสร้างเดิมที่ถูกทำให้เปลี่ยนแปลงไป ตามนโยบายเศรษฐกิจไทย ด้วยเหตุนี้เองการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและไทยจึงมีลักษณะที่ต่อเนื่องกับลักษณะเดิมในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ คือไทยไม่เคยได้เปรียบดุลการค้าต่อสหรัฐอเมริกาเลย การส่งสินค้าออกของไทยมีลักษณะตามหลังการนำสินค้าจากสหรัฐอเมริกาเข้าไทยทั้งสิ้น (โปรดดูแผนภาพที่ 4-1 หน้า 114)

สำหรับทางด้านการลงทุนของบริษัทเอกชนอเมริกันในระบบเศรษฐกิจไทย ในช่วงรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เปรียบเทียบกับรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์และรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร นั้นจะเห็นได้ว่าลักษณะการลงทุนของบริษัทเอกชนอเมริกันนั้นในช่วงรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เริ่มมีการลงทุนใหญ่ครั้งแรกในปี 1948 ด้วยทุนจดทะเบียนเพียง 2,000,000 บาท (ดูตารางที่ 2-8 หน้า 46) และก็ได้มีการเพิ่มทุนอีกเลย ลักษณะการลงทุนเช่นนี้เหมือนกับการลงทุนของเอกชนต่างประเทศจากประเทศอื่นเช่นกัน ทั้งนี้ควรผลจากนโยบายเศรษฐกิจชาตินิยมที่กีดกันการลงทุนของชาวต่างชาติ ด้วยการบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนของชาวต่างชาติ อีกทั้งเนื่องมาจากระบบเศรษฐกิจไทยนั้นมีลักษณะที่ผูกขาดโดยระบบรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเข้าดำเนินการผลิตเองในหลากหลายผลิตภัณฑ์ ๆ เสียเป็น

ส่วนใหญ่ (คู่มือร่างที่ 2-6 หน้า 43-45) และถึงแม้ว่ารัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม จะประกาศให้มีการส่งเสริมการลงทุนของชาวต่างชาติด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนในกิจการอุตสาหกรรม ปี 1954 การลงทุนจากต่างประเทศในระบบเศรษฐกิจไทย ก็หาได้เพิ่มขึ้นใหม่และยิ่งในกรณีของสหรัฐอเมริกาด้วยแล้ว ก็จะได้เห็นได้ว่าเหมือนกัน เพราะมีเพียงบริษัทเอกชนอเมริกันจริง ๆ ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเพียงบริษัทเดียวเท่านั้น

แต่เมื่อจลนพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เสนอแผนนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ การลงทุนจากสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (คู่มือร่างที่ 4-2 หน้า 119) การลงทุนของสหรัฐอเมริกาในไทยมีลักษณะเช่นเดียวกับการลงทุนจากต่างประเทศอื่น ๆ คือเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากเมื่อเทียบกับรัฐบาลชุดก่อน การลงทุนของสหรัฐอเมริกาแม้จะมีเพียง 18.4 ล้านบาท ในปี 1960 ก็ตาม แต่เมื่อเทียบกับการลงทุนทั้งหมดแล้วสูงถึง 30.21% โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 1962 อันเป็นที่รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ประกาศนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรก และมีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม (1962) แล้วการลงทุนของสหรัฐอเมริกามีมูลค่าสุทธิ 115.0 ล้านบาท หรือ 73.71% ของการลงทุนทั้งหมด และบริษัทเหล่านี้ซึ่งมีจำนวนถึง 13 บริษัทก็ล้วนแต่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเป็นพิเศษจากพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรม 1962 เพราะเป็นอุตสาหกรรมประเภท ก. ซึ่งระบุเอาไว้ว่า เป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญและจำเป็นแก่การเศรษฐกิจของประเทศ กล่าวคือ นอกจากรัฐบาลจะมีหลักประกันที่ว่า รัฐจะไม่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นใหม่เพื่อแข่งขัน และไม่โอนกิจการอุตสาหกรรมของเอกชนมาไว้ของรัฐ แล้วรัฐบาลยังให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ เช่น งดอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร ส่วนประกอบ และอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจการอุตสาหกรรม งดเงินไม่คงเสียภาษีเงินได้ และโดยเฉพาะกิจการอุตสาหกรรม ประเภท ก. นี้รัฐบาลจะงดหรือลดการเก็บภาษีศุลกากรขาเข้าสำหรับวัสดุที่จำเป็นคงใช้ในกิจการอุตสาหกรรมเป็นเวลาถึง 5 ปีอีกด้วย

ผลประโยชน์ในทางการเมืองระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา

นอกเหนือจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจใหม่ของไทยจะเอื้ออำนวยต่อผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาทางด้านเศรษฐกิจแล้ว ในช่วงแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจใหม่นี้ ความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างประเทศมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และความจำเป็นอันนี้ ประกอบด้วยความมั่นคงของการเมืองระหว่างประเทศในขณะนั้น ทำให้นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยผูกพันต่อการเมืองระหว่างประเทศ และนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา คอรัมมิคาเดอเซียลคเอนยควย

สถานการณ์ระหว่างประเทศในขณะนั้นคือความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองของลาว ภายหลังปี 1960 ไก่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลแก่ผู้นำไทย และทฤษฎีฝ่ายไทยได้มีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกายิ่งขึ้น รัฐบาลไทยต้องพึ่งการสนับสนุนของอเมริกาเพิ่มขึ้น และบทบาทของไทยในแผนความมั่นคงของอเมริกันในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย นั่นคือ วัตถุประสงค์ของการพัฒนาประเทศก็เปลี่ยนแปลงไปจากความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงประเทศให้ดีขึ้นเพียงอย่างเดียวมาเป็นความจำเป็นในด้านความมั่นคงเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ในลาว อีกด้วย ¹

ภายหลังจากที่ลาวได้รับเอกราช (ภายหลังการประชุมเจนีวา) ในปี 1954 ไทยได้พยายามที่จะสนับสนุนรัฐบาลของเจ้าสุวัชรบวรญาณาคหการยกเลิกการเรียกเก็บค่าภาษีอากรจากสินค้าเข้าของลาว การแลกเปลี่ยนคະທູດສັນຕິໄມຕີร์ ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนความช่วยเหลือบริการทางอากาศระหว่างกรุงเทพและเวียงจันทน์ และให้การฝึกอบรมนายทหารและตำรวจลาวขึ้นในกรุงเทพ ฯ

¹ ทักษิณ เจริญเกียรติ, การเมืองระบอบพอลิออปติสม์แบบเผด็จการ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526), หน้า 334-335.

อย่างไรก็ตาม อาจเนื่องมาจากสภาพภายในประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปเพราะอิทธิพลของการประชุมที่นั่นจึง และเนื่องจากเงื่อนไขข้อตกลงเงินในปี 1954 ว่าควยลาวควย ทำให้เจ้าสุวรรณภูมา หางานแก้ไขปัญหาของลาวควยการปกครองให้ฝ่ายชนวนการประเทศลาว เขารวมในรัฐบาลของตนอย่างถาวร¹

เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 1957 ได้มีการเจรจาตกลงกันระหว่างรัฐบาลลาวและชนวนการประเทศลาวในเรื่องรัฐบาลสมวารจะต้องมีข้าราชการประเทศลาว 2 นาย ซึ่งนายหนึ่งได้แก่เจ้าสุวรรณภูมา น้องชายค่างมารคาของเจ้าสุวรรณภูมา นายกรัฐมนตรี ฝ่ายประเทศลาวตกลงที่จะคืนแคว้นสองแคว้นซึ่งอยู่ใต้การปกครองของคนที่ให้แก่รัฐบาล สมเด็จก้องกำลังต่อสู้ของตนและก่อกองพรรคการเมืองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยใช้ชื่อว่า "แนวลาวิคชาค"

อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของชนวนการฝ่ายประเทศลาวในสภาลาวก็มีเพิ่มขึ้นตามลำดับ² ทั้งนี้ก่อให้เกิดปฏิกริยาจากพวกฝ่ายชาตินิยม และเมื่อเผชิญกับการต่อต้านชนวนการประเทศลาวเพิ่มขึ้นจากบรรดาข้าราชการและนายทหารบกหญิงอำนาจ ซึ่งรวมตัวกันเป็นคณะกรรมการปลงกันโดยประโยชน์ของชาติ (CDNI) เจ้าสุวรรณภูมาจึงตัดสินใจลาออกเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 1958³ ท้าวบุญ ฉะนิกร ซึ่งเป็นบุตรคานคองมวินีสักและมาจากตระกูลลาวที่มีชื่อเดียวเก่าแก่ได้เป็นนายกรัฐมนตรีแทนเจ้าสุวรรณภูมา

¹ การประชุมที่เจนีวารับรองว่า ฝ่ายประเทศลาวได้ปกครองแคว้นลาวสองแคว้นในภาคเหนือคือ พงสาลีและน้ำเหนือ ทั้งนี้เท่ากับเป็นการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายว่าชนวนการประเทศลาวมีอำนาจทางการเมือง)

² การเลือกตั้งใหม่เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2501 ทำให้ฝ่ายประเทศลาวได้ที่นั่ง 9 ที่จากทั้งหมด 21 ที่

³

Charles A. Stevenson, The End of Nowhere (Boston : Beacon Press, 1972), pp. 64-65.

เมื่อเดือนกรกฎาคม 1959 กองกำลังฝ่ายประเทศลาวพยายามที่จะยึดตำแหน่งหลังจากที่ทำการปรองคองทางการเมืองไม่สำเร็จ นายกรัฐมนตรี ท้าวบุญ จึงสืบแสวงหาทางให้องค์การสหประชาชาติเข้าแทรกแซงในพื้นที่เมื่อเดือน ตุลาคม มีรายงานเข้ามาว่าฝ่ายเวียตมินห์ให้การสนับสนุนฝ่ายประเทศลาวจริง ๆ และโดยความเข้ามาในลาว ขณะที่รัฐบาลลาวขอรับให้องค์การสหประชาชาติทำการสอบสวนนั้น สหรัฐอเมริกาโดยนัยคำเตือนอย่างแข็งกร้าวต่อมหาอำนาจฝ่ายคอมมิวนิสต์ว่า ฝ่ายเวียตมินห์จะโจมตีไป¹ ฝ่ายรัฐบาลไทยก็เรียกประชุมวิสามัญคณะกรรมาธิการ สปอ. และสามารถที่จะออกคำเตือนรวมกันต่อฝ่ายเวียตมินห์ได้

เนื่องจากมีความเห็นแตกต่างกันในทางการเมืองเกี่ยวกับการจัดมอบตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีของพลเอกนายพลภูมิ จึงทำรัฐประหารบังคับให้ท้าวบุญออกเมืองปลายเดือน ธันวาคม 1959² และในการเลือกตั้งที่ลงนามกับกรมเมื่อเดือนเมษายนปีถัดมาสมาชิก CDNI ก็ได้รับเสียงข้างมากในสภาลาว แม้ นายพล ภูมิ จะไม่ได้เป็นผู้นำรัฐบาลใหม่ก็ตาม นายพลภูมิก็ยังดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี "ว่าการกระทรวงกลาโหม" และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้นำอำนาจอยู่หลังฉาก จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยังมีความพอใจมากขึ้นที่จะมีรัฐบาลซึ่งนิยมไทยในลาว อันมีกองทัพบกและนายพลภูมิเป็นแกนหลักความคุ้มครอง หนังสือพิมพ์ในกรุงเทพฯ รายงานถึงการที่นายพลภูมิกับจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ประทักกันอย่างฉับพลันหลายครั้ง³

1

US, Department of State Bulletin (September 21, 1959), p.414.

2

Arthur J. Dommen, Conflict in Laos : The Politics of Neutralization (New York : Frederick A. Praeger, 1967), p.27.

3

ทฤษฎี เดวิด เคย์ม, การเมืองระบบพหุขั้วกับแบบเผด็จการ . . . , หน้า 323.

อย่างไรก็ตามในเดือนสิงหาคม 1960 ขณะที่รัฐบาลลาวกำลังเตรียมงานถวายพระเพลิงศพเจ้ามหาชีวิตที่หลวงพระบางอยู่นั้น ร้อยเอก กองแล นายทหารบกที่ไม่มีชื่อเสียงเรียงนามได้ยึดเวียงจันทน์และสนับสนุนให้เจ้าสุวรรณภูมิ ใค้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือภาวะหนึ่ง รัฐบาลไทยมีความวิตกกังวลอย่างยิ่งในการที่เจ้าสุวรรณภูมิกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรี เพราะไม่ต้องการจะเห็นประวัติศาสตร์ซ้ำรอยแบบรัฐบาลสมประเทศลาวที่เป็นกลางในระหว่างปี 1956-1957 ทั้งนี้เรื่องมีปฏิกริยาหลายประการที่แสดงความไม่พอใจต่อสถานการณ์เช่นนี้ ทั้งในหน้าหนังสือพิมพ์ และแถลงการณ์จากรัฐบาล

เมื่อวันที่ 21 กันยายน 1960 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ใค้ออกแถลงการณ์เตือนถึงมิตรสพ.ว่า ประเทศไทยจะไม่รอคอยอย่างอดทนหากองค์กรนี้ไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดลงไป จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กล่าววาลาวและไทยมีความสัมพันธ์เป็นพิเศษ เนื่องจากความผูกพันทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ จอมพลสฤษดิ์ ยังทำนายอีกว่าหากสถานการณ์ถูกปล่อยให้เป็นอย่างนี้ไป ความมั่นคงของประเทศไทยจะตกอยู่ในมือของคอมมิวนิสต์อย่างแน่นอน ซึ่งก็จะเป็นการคุกคามความมั่นคงของประเทศไทยอย่างรุนแรง จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีความขมขื่นต่อประเทศมหาอำนาจตะวันตกที่ไม่ช่วยใ้ร้อยเอก กองแลออกไปจากเวียงจันทน์ และใค้แถลงต่อชาวไทยอย่างหนักแน่นว่าคนไทยจะต้องไม่อยู่นิ่งเฉยแต่จะต้องเตรียมพร้อมที่จะทำการควยตนเองและสู้ตายกับคอมมิวนิสต์²

¹ หนังสือขอมพ์ไทยหลายฉบับใค้แสดงข้อสงสัยอย่างเปิดเผยถึงความสามารถของ สบอ. ในการที่จะเข้าแทรกแซงลาว อีกทั้งใค้โจมตีรัฐบาลของเจ้าสุวรรณภูมิ และร้อยเอก กองแล อีกด้วยว่า หลงปฏิวัติในทางที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายประเทศลาว ใน สารเสรี, 23 กันยายน 2503, สยามรัฐ, 23 กันยายน 2503, เกียรติศักดิ์, 17 กันยายน 2503.

2

Minister of Foreign Affairs, Statement of His Execallency

The Prime Minister on The Situation in The Kingdom of Laos (Bangkok

September 21, 1969)

สถานการณ์ในลาวรุนแรงยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ การที่สหภาพโซเวียตตัดสินใจจะส่งอาหาร และอาวุธให้กับเจ้าสุวรรณภูมาและกองกำลังประเทศลาวก่อให้เกิดเป็นการท้าทายอย่างใหญ่หลวง ต่อนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่จะสนับสนุนนายพล ภูมิ และกองทัพแห่งราชอาณาจักรลาว¹ และในช่วงเวลาเดียวกันนั้นเอง กองกำลังของรัฐบาลลาวก็ต้องเผชิญหน้ากับการพ่ายแพ้ของฝ่ายประเทศลาวอีกและกองทัพต้องถอยร่นไปทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรื่อย ๆ

สถานการณ์ในลาวขณะนั้นได้ส่งผลให้ผู้นำไทยวิพากษ์วิจารณ์ และแผนงานพัฒนาชาติ ก็เพิ่มเรื่องเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เข้ามาอีก ครั้นถึงรัฐบาลอเมริกันจึงพอใจกับการที่รัฐบาลไทยขอรับ ให้ช่วยเหลือทางการเงินและการทหารซึ่งรัฐบาลอเมริกันเห็นว่า การช่วยเหลือนี้เป็นการ ยืนยันการเป็นพันธมิตรและความมั่นคง และความช่วยเหลือเหล่านั้นก็ตอบสนองความต้องการ ทางทหารของตนได้ ถึงรัฐบาลไทยเชื่อมั่นในอัตรายภายในประเทศอันเกิดจากการแทรกแซง ของคอมมิวนิสต์ในชนบทมากเท่าใด รัฐบาลไทยก็จะยิ่งผูกพันแน่นแฟ้นกับแผนการยุทธศาสตร์ของ สหรัฐอเมริกาเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเป็นการกระตุ้นให้ไทยได้พัฒนาประเทศในรูปของการ พัฒนาชุมชนและสร้างความสำเร็จในชนบท

¹ ๒๔ เดอเมเดียรณ, การเมืองระบอบพหุชนูปถัมภ์แบบเผด็จการ . . . , หน้า 326.

ตารางที่ 4-10

ปี/แหล่งเงินทุนการก่อสร้างของสหรัฐฯ ในประเทศไทย

(หน่วย : ล้านเหรียญ)

ปี	State/AID	MAP/MASF	MILCON	อื่น ๆ	รวม
1954-1962	62.4	35.1	-	-	97.5
1963	25.9	17.0	-	-	42.9
1964	0.2	4.1	-	-	4.3
1965	0.3	3.4	26.0	-	29.7
1966	0.1	3.9	196.0	-	200.0
1967	0.1	12.9	121.0	1.8	135.8
1968	-	2.5	21.8	-	24.3
1969	47.6 *	1.8	4.9	113.4 **	167.7

ที่มา : US. Senate, United States Security Agreements and Commitments Abroad, Kingdom of Thailand, November 1969, p.621.

* รวมทั้ง 46,600,000 เหรียญอเมริกัน สำหรับความช่วยเหลือพิเศษ

ปี 1954 - 1969

** โครงการคมนาคม ปี 1962 - 1968

State/AID คือ State Department/Agency for International Development

MAP/MASF คือ Military Assistance Program/Military Assistance Special Fund

MILCON คือ Military Construction

LOC คือ Logistic and Communication

ในช่วงแห่งการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจไทยที่เริ่มต้นโดยรัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นี้เองสถานการณ์ระหว่างประเทศในกรณีการขยายตัวของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในลาว รัฐบาลอเมริกันก็เพิ่มความช่วยเหลือมาให้กับไทยมากขึ้น แต่มีได้เพื่อช่วยเหลือทางการพัฒนาเศรษฐกิจแต่เน้นไปที่แผนงานทางยุทธศาสตร์ ก็จะเห็นได้จากตารางที่ 4-10 กล่าวคือ การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ (ผ่าน AID) ในช่วง 9 ปี นับตั้งแต่ปี 1954 - 1962 คิดเป็นมูลค่า 62.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือตกในราวปีละ 6.93 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ แต่พอปี 1964 เป็นต้นมามูลค่าการให้ความช่วยเหลือปีหนึ่งไม่ถึง 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ ซึ่งแตกต่างกับความช่วยเหลือทางทหารมาก โครงการให้ความช่วยเหลือทางทหารผ่านโครงการหลักคือ MAP และ MASF ในช่วงปี 1954 - 1962 คิดเป็นมูลค่า 35.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ หรือตกปีละ 3.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่นับตั้งแต่ปี 1963 เป็นต้นมามูลค่าการให้ความช่วยเหลือทางทหารก็เพิ่มมากขึ้นด้วย และยังไปกว่านั้นยังมีการให้ความช่วยเหลือทางทหารผ่านการก่อสร้างทางทหารด้วย

นอกจากนี้ โครงการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาต่อไทย ผ่านโครงการของกระทรวงการต่างประเทศ (โดย USOM) ก็จะมุ่งเน้นเกี่ยวกับถนนและการคมนาคมด้านยุทธศาสตร์มากกว่า ในขณะที่รัฐบาลไทยจ่ายเงินไม่ในด้านการศึกษาและสวัสดิการมากกว่า ดังตารางที่ 4-11

ตารางที่ 4-11

โครงการของ USOM ในประเทศไทยพื้นที่ของโครงการ

ปี 1955 - 1962

(หน่วย : พันเหรียญอเมริกัน)

	สหรัฐ ฯ	%	ฉก.เทียบ ของสหรัฐ ฯ	%	ไทย	%	รวม	%
เกษตรและชลประทาน	13,132	9.5	14,906	10	13,357	28	41,395	12
อุตสาหกรรม	5,348	4	4,200	3	1,348	3	10,896	3
การลงทุนทางเหมืองแร่	8,415	6	2,883	2	1,108	2	12,406	4
คมนาคม	70,631	52	92,044	65	8,083	17	170,758	52
สวัสดิการ	38,853	20	27,677	19	23,858	49	90,388	28
การพัฒนาชุมชน	448	0.5	987	1	539	1	2,028	1
รวม	136,827	92.0	142,697	100	48,347	100	327,871	100

ที่มา : USOM, Thai - American Economic and Technical Cooperation, 1962 การให้ไทยในค่านสวัสดิการ ซึ่งรวมทั้งการศึกษา การบริหาร ปกครอง กรมตำรวจ และสาธารณสุขมีจำนวนสูงสุด (40%) 52% ของเงินทุนอเมริกันนำไปใช้ในโครงการสร้างถนน-หนทางกระนั้นก็ตามก็ยังขาดไปอีก 8% ของทั้งหมด และไม่แจชัดว่าจำนวนนี้ตกอยู่ที่ใด

นอกจากนี้ไม่เพียงแต่เงินให้ความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาต่อไทยได้ตอบสนองนโยบายต่างประเทศของตนทางด้านเกษตรศาสตร์ อันเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ในลาวและปัญหาอินโดจีนเท่านั้น เงินช่วยเหลือเหล่านี้ส่วนหนึ่งได้กระตุ้นให้ไทยก่อตั้งองค์กรบางองค์กรขึ้นมาเพื่องานทางการตลาดคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะ เช่น หน่วยพัฒนาเคลื่อนที่ (Mobile Development Unit 1962) ตำรวจตระเวนชายแดน (1963) โครงการพัฒนาชุมชน (Community Development Program, 1964) โครงการเร่งรัดพัฒนาชนบท (1965) โครงการศูนย์อนามัยการแพทย์ (1966) โครงการฝึกอบรมผู้นำชุมชน (1966) โครงการพัฒนาประชาธิปไตย (Democracy Development Plan, 1966)¹

โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทเหล่านี้ล้วนได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลอเมริกัน และแม้จะมีเป้าหมายที่เน้นความผาสุกของชาวชนบทก็ตาม แต่ก็จะแทรกเป้าหมายการตลาดคอมพิวเตอร์ได้ควยเสมอ จนกระทั่งส่วนที่แทรกนี้ได้กลายเป็นเป้าหมายหลักของโครงการไปดังตัวอย่างเป้าหมายของโครงการเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช) ที่ว่า

1. การมีโอกาสในการทำงานมากขึ้น
2. โครงการพัฒนาให้เป็นที่ไปตามความต้องการของประชาชน
3. การประสานงานของโครงการพัฒนาต่าง ๆ
4. การฟื้นฟูศรัทธาและความไว้วางใจของประชาชน
5. ให้การเอาใจใส่เพิ่มขึ้นในดินแดนที่ถูกคุกคามจากขบวนการลี้ภัยชาตินิยมนอก²

1

Hans U. Luther, Peasants and State in Contemporary Thailand (Mittellunyen Des Instituts Fir Asienkunde Humburg No.98, 1978), p.90.

2

USOM, Second Joint Thai - USOM Evaluation of the Accelerated Rural Development Program, I July 1966, pp.165-166.

โครงสร้างทางเศรษฐกิจใหม่ : ผลประโยชน์ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

เท่าที่ได้อธิบายมาแล้วในบทที่ 2 และบทที่ 3 โคซี่ให้เห็นว่าจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เป็นตัวกลางอย่างสำคัญที่ผลักดันนโยบายเศรษฐกิจเสรีนิยมที่เสนอโดยรัฐบาลอเมริกัน มาใช้อย่างจริงจัง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจไทยที่เอื้ออำนวยผลประโยชน์ของคนอเมริกันยิ่ง

แนวนโยบายของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นั้น ในความเป็นจริงแล้วเป็นนโยบายที่ทำตามความต้องการของรัฐบาลอเมริกันโดยเฉพาะ แนวนโยบายนี้ให้ความสำคัญต่อการลงทุนจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมเป็น "กฎหมายพิเศษ" ที่กฎหมายทั่วไปใด ๆ ก็ตามจะขัดแย้งไม่ได้¹ จนถึงขนาดที่มีการพิจารณาเป็นครั้งแรกของเมืองไทย

¹ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม 2503 ระบุว่า "บรรดาบทกฎหมาย กฎและข้อบังคับอื่นใดส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้ว ในพระราชบัญญัตินี้หรือ ซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน "

ให้มีการถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินแก่คนต่างกัวที่เข้ามาลงทุนตามความในพระราชบัญญัติ¹ และ
จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ท้องการจะเอาใจรัฐบาลอเมริกันถึงขนาดให้กระทรวงการต่างประเทศ
ร่างสนธิสัญญาระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาที่จะให้คนอเมริกันมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นประเทศแรก
แต่ก็ถูกหักท้วงจากคณะกรรมการพิเศษศึกษาการแก้ไขสนธิสัญญาว่าด้วยการไถ่มาซึ่งที่ดิน โดย
บุคคลต่างกัวของกระทรวงมหาดไทยจึงเลิกล้มความตั้งใจนี้เสีย²

เป้าหมายที่จะทำการศึกษาคืออะไร เป็นแรงผลักดันให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
นำเอาแนวนโยบายที่เอาใจสหรัฐอเมริกานี้มาใช้ ทั้งนี้คงศึกษาถึงอุดมการณ์สองอย่างของ
จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ คืออุดมการณ์แบบไทยกับการพัฒนาแบบอเมริกันว่ามีลักษณะอย่างไร เพราะ
โดยหลักการแล้วอุดมการณ์ทั้งสองนี้ขัดแย้งกันเอง

---

¹ หจช. คค. 0202.1.1/90 ลับมาก บันทึกเรื่องการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 11/2506
พ.ศ. 2506 วันที่ 12 มีนาคม 2506 เรื่องที่ 23 เรื่อง การให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อประกอบ
กิจการอุตสาหกรรมที่ได้มีการส่งเสริม, หน้า 27.

² หจช. คค. 0202.1.1/113 ลับมาก บันทึกการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 45/2506
พ.ศ. 2506 เรื่องที่ 31 เรื่อง การแก้ไขสนธิสัญญาว่าด้วยการไถ่มาซึ่งที่ดิน โดยบุคคลต่างกัว
หน้า 38-41.

แนวนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจแบบอเมริกันของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นี้ ชัดแจ้งกับ
อุดมการณ์แบบไทยอันเป็นอุดมการณ์หลัก¹ หรือไม่ ในความเป็นจริงแล้วจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
หาได้มีอุดมการณ์แบบไทยไม่ แนวอุดมการณ์ที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ แสดงออกด้วยคำพูดต่าง ๆ นี้
เป็นเพียงวิธีการสร้างความชอบธรรมต่อการสร้างสมความมั่งคั่งให้กับตนเอง

คำอธิบายที่ว่าอุดมการณ์ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นอุดมการณ์แบบไทย โดยอิง
"หลักการปฏิวัติ" และ "การพัฒนาประเทศ"² นั้น ถือว่าเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ทาง
การเมือง (Political Socialization) ที่แตกต่างจากทหารกลุ่มที่ทำการปฏิวัติ 1932
ในแง่ที่มีได้เป็นนักเรียนนอก ไม่ได้ไปศึกษาต่างประเทศ ไม่ได้เป็นปัญญาชนฝ่ายทหาร จึงมี

---

¹ ศึกษานอง ทักษิณ เจริญศึกษา, The Sarit Regime, 1957-1963: The
Formative Years of Modern Thai Politics (Ph.D. Dissertation, Cornell
University, 1974), "รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ 2500-2506 : ปีแห่งการสร้าง
การเมืองไทยใหม่" จุลสารโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1
(กันยายน, 1974), "ความคิดทางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และระบบการเมือง
แบบพ่อขุนอุปถัมภ์," สมบัติ จันทรวงศ์, รุ่งสรวดี ธนะพรพันธุ์, รักเมืองไทยภาคประวัติศาสตร์
และการเมือง (กรุงเทพฯ : โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, สมาคมสังคมศาสตร์
แห่งประเทศไทย, 1976), Thailand : The Politic of Despotic Paternalism
(Social Science Association of Thailand, Thai Khadi Institute, Thammasat
University, 1979)

² ทักษิณ เจริญศึกษา, ความคิดทางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และระบบ
การเมืองแบบพ่อขุนอุปถัมภ์. . . , หน้า 41.

ระบบกึ่งแบบพื้นเมือง¹ และไม่เสนาหาสิ่งที่เป็นของตะวันตก รวมถึงประชาธิปไตยแบบตะวันตกด้วย²

ที่ว่าอุดมการณ์ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นแบบไทย³ โดยการวิเคราะห์ประสบการณ์ทางการเมืองที่ไม่เสนาหาสิ่งที่เป็นตะวันตกนั้นคลาดเคลื่อนข้อเท็จจริง โดยที่รูปแบบของสิ่งที่เป็นตะวันตกคือระบบรัฐสภา ระบบพรรคการเมืองเหล่านี้ถูกยกเลิกโดยการทำรัฐประหารเงี้ยว 1951 จะมีการใช้จริง ๆ ไม่ถึง 2 ปี คือช่วง 1955-1957 เท่านั้น นอกนั้นเป็นการปกครองโดยระบอบทหารที่มีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ รวมปกครองด้วย

ประสบการณ์ทางการเมืองที่ทำให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ปฏิเสธรูปแบบของตะวันตกคือ ประสบการณ์ว่าความขัดแย้งทางการเมืองที่กองอำนวยการอำนาจเท่านั้นเป็นทวิชนาค คือความขัดแย้งกับกลุ่มราชครู พรรคการเมืองหรือรูปแบบของตะวันตกเป็นสิ่งที่ไม่เคยนำความมั่นคงมาให้กับ

---

¹ กมล สมวิเชียร, "ทหารไทยในรอบ 25 ปี," สังคมศาสตร์ปริทัศน์, 2514 หน้า 13-17, ทักษ์ เฉลิมเกียรติ, "ความคิดทางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และระบบการเมืองแบบพออุปถัมภ์. . . หน้า 51, Jitlada Sirirat, A Biography of Marshall Sarit Thanarat : His Legacy To The Thai Politic System (MA, Thesis, University of The Philippines, April 1978), pp.45-46.

² ทักษ์ เฉลิมเกียรติ, รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ 2500-2506 : ปีแห่งการสร้างการเมืองไทยใหม่ . . . หน้า 67-69, Tony Yano, "The Political Elite Cycle in Thailand," The Developing Economics, Vol.12 No.4 (December, 1974), pp.45-46.

³ ข้อมูลที่ใช้ทั้งหมด คือ บรรดาคำพูด คำปราศรัย โอวาท แถลงการณ์ที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ บอกว่าตนมีความคิดแบบไทยที่ปรากฏอยู่ในหนังสืองานพระราชทานเพลิงศพ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานต่าง ๆ รวบรวมขึ้น

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อย่างแท้จริงเลย ไม่ว่าพรรคสหภูมิหรือแม่แก่พรรคชาติสังคมของ
 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์¹ กลับเป็นหนทางที่ทำให้อำนาจของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สั่นคลอนลงกว่า
 เป็นโอกาสที่จะทำให้กลุ่มราชครูกลับเข้ามาใช้อำนาจอีก² เป็นโอกาสที่จะถูกโจมตีจากฝ่ายค้าน
 และหนังสือพิมพ์

¹ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะรวบรวมสมาชิกพรรคสหภูมิเดิมและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ฝ่ายอิสระเป็นพรรคชาติสังคม เขาทำการเลือกตั้งทั่วไป 15 ธันวาคม 1958 แต่ได้เสียงเพียง
 44 เสียงใน 160 เสียงเท่านั้น ดู อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พันตรีควง อภัยวงศ์
 ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส 13 มิถุนายน 2511, หน้า 98.

² กลุ่มราชครูได้ทั้งพรรคประชากรราษฎร์ขึ้นมา โดยมี พล.ท.เฉลิม พงษ์สวัสดิ์ เป็นหัวหน้า
 พรรค หากการรวบรวมเสียงจากพรรคประชาธิปไตยและพรรคฝ่ายค้านอื่น ๆ จะเปิดอภิปรายทั่วไป
 ลมรัฐบาล พล.อ.ถนอม กิตติขจร ใน สยามนิกร, 9 ตุลาคม 2501 และ หนังสือที่ระลึกในงาน
ฌาปนกิจศพ คุณแม่ ชูศรี บุญปาน ณ เมรุวัดราชโอรสาราม (วัดจอมทอง) ธนบุรี วันเสาร์ที่ 19
มีนาคม 2526 หน้า 93.

ถกรกล่าวว่าตนเองเป็นผู้คุ้มครองแบบไทยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยการยกย่องสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยการที่ผู้พระราชพิธีต่าง ๆ ตลอดจนอยู่เชิงเสด็จประพาสยังต่างประเทศทั่วโลกถึง 14 ประเทศ¹ อีกทั้งกล่าวยืนยันความภักดีต่อสถาบันนี้² เป็นวิธีการที่จะช่วยให้การรวมอำนาจมาสู่ตนเองแคบๆ ใ้รับการยอมรับจากประชาชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพราะเป็นการยกบุษกรมของสถาบันดั้งเดิมของไทยที่กำลังถูกทำลายจากสิ่งใหม่ (ตะวันตก)

¹ เช่น พระราชพิธีฉัตรมงคล พระราชพิธีฝังศพและจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พระราชพิธีทอดผ้าพระกฐินทางสถลมารค พระราชพิธีเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนครโดยขบวนพยุหยาตราทางสถลมารค พระราชพิธีพระราชกุศลทักษัตนต่าง ๆ เช่น ในกาลแห่งปีใหม่ สงกรานต์ เชาพรรษา มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 1961 ให้อำนาจพระราชสมภพในวันชาติ ใน *Thak Chaloemtiarana, Thailand : The Politics of Despotism* . . . pp.311-313.

² "คณะปฏิวัติจะยึดมั่นอยู่เสมอว่า พระมหากษัตริย์กับชาติไทยจะแยกกันมิได้ ประวัติศาสตร์ของชาติไทยตั้งแต่แรกมาจนบัดนี้ตั้งอยู่บนรากฐานสถาบันที่ว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นสัญลักษณ์ของชาติ และทรงเป็นมิ่งขวัญของประชาชน คณะปฏิวัติจะรักษารากฐานแห่งสถาบันอันนี้ไว้ โดยเต็มกำลังความสามารถ และจะกระทำทุกวิถีทางที่จะให้องค์พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะเป็นที่เคารพสักการะ จะมีไหม้การละเมิดอย่างหนึ่งอย่างใดต่อพระองค์ต่อพระบรมวงศานุวงศ์ และต่อราชประเทศที่ชาติไทยได้เชิดชูยกย่องมาตลอดกาล . . ." ใน ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 2 ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่มที่ 75 ตอนที่ 81 (20 ตุลาคม 2501), หน้า 2.

ภัยเหตุนี้อเอง การนำเอาแนวความคิดในการปฏิวัติของหลวงวิจิตรวาทการ¹ และให้หลวงวิจิตรวาทการ ร่างรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจมากอยู่กับจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์² แล้วบอกว่าเหมาะสมกับสังคมไทย เพราะเป็นการปกครองที่ตนเองอยู่กับการปกครองแบบไทย ๆ ไม่ใช่แบบตะวันตกที่เคยสร้างความวุ่นวายให้กับสังคมไทยมา จึงได้รับการยอมรับจากประชาชน

¹ "การปฏิวัติมีไ้หมายถึงเพียงการเปลี่ยนแปลงของผู้นำ แต่รวมถึง การให้สิ่งสำคัญต่อชีวิต, จิตใจของประชาชน สังคม เศรษฐกิจ และระบบการศึกษา รวมทั้งนิสัยใจคอของประชาชน ทั้งหมดนี้ต้องถูกเปลี่ยนไปในทางที่ดี การปฏิวัติอาจต้องเริ่มต้นจากการยึดอำนาจหรือรัฐประหาร แต่การปฏิวัติหรือการยึดอำนาจต้องใช้อำนาจในแนวทางที่ถูกก้องและนำประเทศไปสู่การพัฒนา . . ." หลวงวิจิตรวาทการ, กุศโลบายสร้างความยิ่งใหญ่ (กรุงเทพฯ : วัฒนาวิบูลย์, 2495) อ้างใน Jitlada Sirirat, *Biography of Marshall Sarit Thanarat: His Legacy To The Thai Politic System* . . . p.47 และหลวงวิจิตรวาทการ, มนุสสปฏิวัติ, นิตยสารทางวิทยุกระจายเสียง 29 พฤศจิกายน 2482 หน้า 259-260.

² จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ให้หลวงวิจิตรวาทการร่างรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจสูงสุดคือ "เรามีความไม่แน่ใจที่จะให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้ไ้ไ้ยืนถาวรเป็นเวลานาน ดังเช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศอังกฤษและอเมริกา . . . ก. ให้มีสภาเดี่ยวหรือ 2 สภา ไม่อยากให้มี 2 สภาทำให้เกิดการแบ่งแยก ทำให้ชักช้าในการพิจารณากฎหมาย อยากให้มีสภาเดี่ยว ข. เรื่องอำนาจนิติบัญญัติ ถ้าอำนาจบริหารจะแยกกันก็กษากหรือไม่ ขอให้แยก จากเจตนาหมายของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ถึงหลวงวิจิตรวาทการ ก่อนร่างแผนปฏิวัติที่อังกฤษ ลงวันที่ 28 กันยายน 2501 ซึ่งได้ปรากฏออกมาเป็นประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 11 และมาตราที่ 17 แห่งรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรไทย 1959

การรวมอำนาจโดยการอ้างถึงอุดมการณ์แม่ไทยและสถาบันดั้งเดิมเช่นนี้ช่วยให้
จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มั่นคงยิ่งขึ้น เพราะทำให้ปราศจากการต่อต้านจากประชาชนและจาก
กลุ่มราชครูเอง โดยการกวาดจับกลุ่มบุคคลที่ต่อต้านสถาบันดั้งเดิม ต่อต้านอเมริกา¹ ต่อต้าน
ตนเอง² ก็มีการกวาดจับคนของกลุ่มราชครูด้วย ไม่ว่าจะเป็นนายสังข์ พิธโนทัย³ นายศุภชัย
ศรีสक्ति⁴ นายวิจิตร มหาศีลป์, นายจำนง หาฤทธิ⁵ พล.ร.ต.ทหาร ชำหิรัญ⁶

¹ เชน จิตรภูมิศักดิ์ ซึ่งเขียนโจมตีหน้าศักดิ์นาไทย (ใช้นามแฝง สมสมัย ศรีสุทรวรรณ),
เปลื้อง วรณศรี เขียน ทางรอยของไทย, อุกม ศรีสุวรรณ เขียน โฉมหน้าจักรวรรดินิยม
(ใช้นามแฝง มณี สุทรวรรณ) ใน แม่ขวัญข้าว, "นิตินาสร์ ธรรมศาสตร์ ฉบับรับศตวรรษไทย
พ.ศ. 2500," โลกหนังสือ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม 2521), หน้า 79-80.

² พระพิมพ์ธรรม และพระศาสนาโสภณ ต่อต้านการออกพระราชบัญญัติการปกครองสงฆ์
2505 ใน Yoneo Ishii, "Church and State in Thailand," Asian Survey
Vol. VIII No. 10 (October, 1968), p. 870.

³ เป็นนายกสมาคมภรรยาชาวไทย บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เสติยรรภาพ ซึ่งเป็นของ
จอมพล ป.พิบูลสงคราม ใน โกล่ม หักทองขวาง "จาก สังข์ พิธโนทัย ถึง ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร
บนเส้นทางผู้โชครุ่งงาน," มติชน 31 มกราคม 2526

⁴ หจช. ป7/2502/บ.13.5 เรื่อง ศุภชัย ศรีสक्ति ผู้ต้องหาคอมมิวนิสต์

⁵ สารเสรี 30 มิถุนายน 2502

⁶ ฎรายละเอียดจากรายชื่อผู้ถูกจับกุมภายหลังการปฏิวัติ 20 ตุลาคม 1958

รายชื่อผู้ถูกจับกุมภายหลังการปฏิวัติ 20 ตุลาคม 1958

1. ปัญญาชน	จิตร ภูมิศักดิ์, ประวูฒิ ศรีมันตะ, สุธีร์ คุปตารักษ์, บุญฉาบ เมฆางกูร
2. กรรมกร	ประกอบ ไทลักษณะล้ำ, ประภาส สุคนธ์, ประเสริฐ ขำปลื้มจิตร สุภชัย ศรีสติ, จำนง ทาฤทธิ, วิจิตร มหาศิณี
3. สมาชิกสภาผู้แทน- ราษฎร	เทพ โชคินุชิต, ทองใบ ทองเป่าว, แคล้ว นรปิต, มนัส พรหมบุญ, พรชัย แสงชัยจี้, ไชแสง สุกใส ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร
4. นักหนังสือพิมพ์ นักเขียน	อิศรา อมันตกุล, ทวีป วรคิลก, สุวัฒน์ วรคิลก, สังข์ พิชโนทัย อุทธรณ์ พลกุล, เฉลิม คล้ายนาค, สมาน คำพินาน, สุรน ชีระพงษ์ ประเวทย์ บูรณกิจ, ถวัลย์ วรคิลก, กรุณา กุศลาลัย, สุวิทย์ เมกมิตติ, อุกม ศรีสุวรรณ, สนิท เอกชัย, เสดง ภัทธรกะพันธ์, สวัสดิ์ คันทสุทธิ, ทนง ศรีทชาติพิทย, อำพันธ์ ไชยวรรคศิลป์, บุญสม รดาเจริญ, พินิจ นันทวิจารณ์, สุภัทร สุคันธามิรมย์, เปลื้อง วรรณศรี, สุรีย์ ทองวานิชย์
5. อื่น ๆ	พระพิมลธรรม, พระศาสนโสภณ, มหานคร เขมปาลี, มรวาดส์ จิตกชมโม, มหาประพันธ์, มหาสมจิตร, มหาจวง, ปลัดสุวรรณ, มหาสุรศักดิ์, ปานโนนใหญ่, ธรรมชาติ จันทราช, ภูษัยชาญ, พัน แสงชัยจี้, พล.ร.ท. ทหาร ขำหิรัญ, เจือจันทร์ รูปโนสก, ขจร วัจนคิลก, ไป เหวียน, ร.ท.บุญมี ลัทธิประสาทร, ธีม เกตุชุมพล, เทิม เกตุชุมพล, สมพงษ์ เกตุชุมพล, บุญดี แซ่จิ้ง, สว่าง จรรยาสุทธิวงศ์, เว้ง แซ่กิ่ง, เขี้ยะปอ แซ่กิ่ง, เขี้ยะกุก แซ่กิ่ง, โจฮอ แซ่เคี้ย, มุยฮวค แซ่เคี้ย น้อย จันทา, จรวายพร กัลยาณมิตร, สงวน คุณารักษ์, ระคน จุลฉมร, จินตนา กอตระกุล, แดงออน จินคาวงศ์

ที่มา : ข้อมูลเบื้องต้นจากทองใบ ทองเป่าว, คอมมิวนิสต์ลาคยาว (กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์พุ่มสาว, 2517)

การกล่าวอ้างถึงการมีอุดมการณ์แบบไทยสามารถทำให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ คือกาน การกลับเข้ามามีอำนาจอีกครั้งหนึ่งของกลุ่มราชครูได้¹ และยังช่วยมิให้ปัญหาความขัดแย้งภายใน

¹ แม้ว่า จะทำลายกลุ่มราชครูได้ โดยกลุ่มราชครูถูกกันออกไปจากการเมืองไทย คือ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ไปอยู่ญี่ปุ่น, พล.ท.อ.เผ่า ศรียานนท์ ไปสวิสเซอร์แลนด์, พล.ท.ชาติชาย ชุณหะวัณ ไปเป็นผู้ที่อยู่ในประเทศแถบลาตินอเมริกาอย่างห้ามกลับเมืองไทย, พล.ท.ประมา อภิเรกสาร ลาออกจากทหารไปทำการค้าที่ญี่ปุ่น, พล.ท.ศิริ สิริโยธิน ไปทำงานกับสภาอากาศไทย พล.ร.อ.ประสงค์ พิบูลสงคราม ผู้บังคับการกรมนาวิกโยธิน ถูกย้ายไปเป็นผู้ตรวจเรือประจำ ประเทศฝรั่งเศส (สยามนิกร, 16 ตุลาคม 2500) แต่กลุ่มนี้พยายามจะฟื้นตัวกลับเข้ามามีอำนาจ ใหม่อีก ด้วยเหตุนี้ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงพยายามกักกันตลอดเวลา เช่น ปฏิเสธการกลับเข้ามา เมืองไทยของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (Secret, Intelligence Report No. 7627, Central Intelligence Agency (December 5, 1967) p.1), ขอมายจับ พล.ท.อ.เผ่า ศรียานนท์ เพื่อแจ้งให้สถานทูตไทยประเทศต่าง ๆ จับกุม พล.ท.อ. เผ่า ศรียานนท์ (พิมพ์ไทย, 18 ตุลาคม 2501), ขอให้รัฐบาลญี่ปุ่นสั่งให้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม และท่าน- ผู้หญิงละเอียก พิบูลสงคราม , พท. เผ่าชัย บุพเพกสิกร ออกไปให้พบประเทศญี่ปุ่น ในระหว่างที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเยือนญี่ปุ่น (หจข. คค. 0202.1.1/100 ลับมาก บันทึก การประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 21/2506 (พ.ศ. 2506) 21 พฤษภาคม 2506 เรื่องที่ 4 เรื่องจอมพล ป. พิบูลสงคราม หน้า 7-8) อย่างไรก็ตาม การกักกันนี้หาได้ประสบความสำเร็จ ไม่ กลุ่มราชครูได้พยายามจะกลับเข้ามามีอำนาจอีกครั้งให้ได้ ดังจะเห็นได้จากความพยายาม เข้ามาทำการปฏิวัติภายหลังที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ถึงแก่กรรมไม่นาน จนกระทั่ง จอมพล ถนอม คองรีบกลับจากงานเลี้ยงสถานทูตอเมริกันทันที และผู้ที่ยืนยันว่าการก่อการปฏิวัติครั้งนี้ คือ พล.อ.อ. ทวี จุลลทรัพย์ ซึ่งกล่าวว่า "พวกพิบูล อย่างแน่นอนที่เกี่ยวพันกับการจะทำรัฐประหาร ครั้งนี้ (Top Secret, Intelligence Information Cable, Subject SITRCP as of 23.00 hours Local 31 July 1964, Central Intelligence Agency (July 31, 1964)

ของกลุ่มคนด้วยกันเองมาทำให้อำนาจของตนต้องสั่นคลอนลงด้วย เพราะความมีอำนาจแก่คน
อื่นนี้เอง ¹

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อ้างอุดมการณ์แนวไทยเพื่อให้การรวมอำนาจของตนได้รับ
การยอมรับ แล้วจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงนำเอาหลักการพัฒนาเศรษฐกิจเสรีนิยมเสนอมาใช้
ในการพัฒนาเพื่อสืบทอดประชาชนเห็นว่าคนมิได้เข้ามาปฏิวัติ เพียงเพื่อยึดอำนาจเท่านั้น แต่คนจะ
ทำการพัฒนาประเทศด้วย

¹

เช่น การถกกันเหน็บหนาวของ พล.อ.ประภาส จารุเสถียร จากกองทัพตลอดเวลา

(Secret, Incoming Telegram Priority 2079 Department of State (June 5, 1964)
โดยมองว่า พล.อ.ประภาส จารุเสถียร พยายามจะร่วมมือกับนายจีน โสภณ พานิช ทำการปฏิวัติ
("เบื้องหลังความขัดแย้งของนายจีน โสภณพานิช กับ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, " มติชนสุดสัปดาห์
2 - 8 พฤษภาคม 2525 หน้า 17) หรือพยายามปลุกปั่นความแตกแยกภายในที่มีความพยายาม
จะทำการปฏิวัติ เช่น ความพยายามจะทำการปฏิวัติของ พล.อ.ถนอม สี่ระวา จนทำให้
พล.อ.ถนอม ถูกลี้ภัย ต้องทำการรัฐประหารเงี้ยมล่วงหน้า (Top Secret, Intelligence
Information Cable, Subject : Priminister is planning a coup de Force
and Sweeping Cabinet Changes, Central Intelligence Agency (March 20,
1964) และ Top Secret, Intelligence Information Cable, Subject : Army
Alert and Possible coup Attempt, Central Intelligence Agency (August
28, 1964)

แต่ด้วยวิธีการพัฒนาประเทศตามแนวทางอเมริกันนี้ ได้เปิดโอกาสให้จอมพลสฤษดิ์
 ชนะวัชร์ ประธานสภาหลักการพัฒนามาร่วมกับหลักการปฏิวัติมาเป็นแนวทางแห่งการสั่งสมความ
 มั่งคั่งให้กับคนไทยเป็นอย่างดี กล่าวคือ ตามแนวทางการพัฒนาประเทศแนวใหม่นี้ได้ก่อให้เกิดการ
 รวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจในนโยบายเศรษฐกิจมาอยู่ที่ตัวจอมพลสฤษดิ์ด้วย ซึ่งในอดีตบทบาทนี้
 มีใ้โดยอยู่ในมือของจอมพลสฤษดิ์ ชนะวัชร์ เสีย

บทบาทเดิมของจอมพลสฤษดิ์ ชนะวัชร์ คือ บทบาททางการเมืองที่เน้นเฉพาะกิจการ
 ทหารมาตลอดในฐานะรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม (1951) และรัฐมนตรีว่าการ
 กระทรวงกลาโหม (1957) ด้วยเหตุนี้เอง บริษัทการค้าต่าง ๆ ที่จอมพลสฤษดิ์ ชนะวัชร์ตั้งขึ้น
 ในช่วงที่มีอำนาจระหว่างปี 1947-1957 ทั้ง 18 บริษัทจึงเป็นธุรกิจที่มีลักษณะกระจายเป็น
 หลาย ๆ รูปแบบ และไม่สัมพันธ์กับบทบาททางการเมืองของตนแต่อย่างใด ซึ่งยึดกับกลุ่มราชครู
 มาก (เช่น คุมกระทรวงเกษตร, คุมกระทรวงอุตสาหกรรม ก็มีบริษัททำการค้าปอ คัดกรองสอบ
 กับรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงเกษตร, กระทรวงอุตสาหกรรม)¹

จริงอยู่ที่บริษัทการค้าส่วนตัวที่จอมพลสฤษดิ์ ชนะวัชร์ ก่อตั้งขึ้นในช่วง 1947-1957
 จะมีจำนวนมากจริง แต่บริษัทเหล่านี้หาได้ทำกำไรให้กับจอมพลสฤษดิ์ ชนะวัชร์ เท่าที่ควร เนื่องจาก
 ความหลากหลายของประเภทธุรกิจที่แตกย่อยจนเกินไป และจอมพลสฤษดิ์ ชนะวัชร์ ก็เน้นให้
 ความสำคัญต่อธุรกิจบางประเภทเท่านั้น คือ ธุรกิจการเงิน การธนาคารมากกว่า

¹ ดูความสัมพันธ์ของบทบาทการเมืองและบทบาททางเศรษฐกิจของกลุ่มราชครูจากบทที่ 2

ตารางที่ 4-12 ธุรกิจของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก่อนหน้าการรัฐประหาร 1957

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ปีก่อตั้ง	ปีที่ถือหุ้น
1.	บริษัท สหไมซ์คไฟ จำกัด	1947	1947
2.	บริษัท บุรพาสากลเศรษฐกิจ จำกัด	1949	1949
3.	บริษัท วิจิตร ก่อสร้าง	1950	1950
4.	บริษัท บางกอกเคมิเรอและการค้า จำกัด	1950	1950
5.	บริษัท ทิพย์ประภักดิ์ จำกัด	1950	1950
6.	บริษัท ควินส์ จำกัด	1950	1950
7.	บริษัท ธัญไทย จำกัด	1951	1951
8.	บริษัท บางกอกสากลการค้า จำกัด	1951	1951
9.	ธนาคารแห่งเอเชีย ฯ	1951	1951
10.	สหธนาคาร	1951	1951
11.	บริษัท วิจิตรเกษมภาพยนตร์	1956	1956
12.	บริษัท ไททूरย์ทิพย์	1956	1956
13.	บริษัท เหมืองแร่บุรพา	1956	1956
14.	บริษัท แส่นสุรัตน์	1956	1956
15.	บริษัท บางกอกเบียร์ จำกัด	1957	1957
16.	บริษัท ไทยเซฟวิ่งทรัสต์ จำกัด	1957	1957
17.	บริษัท ชาวสาธิตบางกอก จำกัด	1957	1957
18.	ธนาคารทหารไทย	1957	1957

ที่มา : เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, "วิเคราะห์ปัญหาเศรษฐกิจไทยโดยพิจารณาโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ," วิกฤตการณ์เศรษฐกิจไทย 2522, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 21-22 กุมภาพันธ์ 2523, ตารางที่ 13, Sungsidh Piriyarangsarn, Thai Bureanocratic Capitalism, 1932-1960 (MA. Thesis in Economic, 1980)pp.231-245, คนขาว, เบื้องหลังพิมพ์กรรมจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (พระนคร : สำนักพิมพ์ประจักษ์วิทยา, 2507) จำลอง พิณาคะ, ประวัติยุคขุนพล จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (กรุงเทพ : ธนบรรณ, 2525)

บริษัทที่ทำการค้าที่ก่อตั้งขึ้นในขณะนั้น เช่น บริษัท สหไมซ์คอฟ (1947) , บริษัท
 วิจิตรก่อสร้าง จำกัด (1950), บริษัท ควินส์ (1951), บริษัท ชาญไทย จำกัด (1952),
 บริษัท วิจิตรภาพยนตร์ (1956)¹, บริษัท เมืองแร่บูรพาเศรษฐกิจ (1956)², บริษัท แสนสุรทิน
 จำกัด (1956), บริษัท ข้าวสาทบางกอก (1957)³, บริษัท บางกอกเบียร์ (1957) ซึ่งเป็น
 บริษัทที่ทำไมซ์คอฟ, วัฒนาก่อสร้าง, คำข้าว, สร้างภาพยนตร์, โรงแรม, ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น
 หรือบริษัทนายหน้า เช่น บริษัท บูรพาสาทเศรษฐกิจ จำกัด (1949), บริษัท บางกอกเคมเวือ
 และการค้า (1950), บริษัท บางกอกสาทการการค้า จำกัด (1950), บริษัทเหล่านี้ไม่ได้เกี่ยวพัน
 กับหน้าที่ทางราชการหรือตำแหน่งรัฐมนตรีในกระทรวงกลาโหมแต่อย่างใด

นอกจากนั้นการดำเนินธุรกิจของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในระยะนั้นจะเน้นอยู่กับธุรกิจ
 การเงินการธนาคาร เช่น นำเงินจากธนาคารของตนไปให้บริษัท บางกอกสาทการการค้า จำนวน
 2,687,531 บาท เข้าไปเป็นเงินทุนรวมทั้งกับบริษัท ทิพย์ประกันภัย ค้าย⁴ หรือความพยายาม

¹ บริษัท วิจิตรเกษมภาพยนตร์ ทะเบียนเลขที่ 5322 จกทะเบียนวันที่ 28 มีนาคม 2497
 มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและให้เช่าภาพยนตร์ ฯลฯ ทุนจดทะเบียน 1,000,000 บาท จำนวนหุ้น
 1,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 1,000 บาท รายชื่อผู้เริ่มกิจการคือ 1. คุณหญิง วิจิตรา ธนะรัชต์
 2. นานสัจญา ยมะสมิต 3. พล.อ.กฤษณ์ สีวะรา 4. พันโท ศักดิ์ พิเศษพงษ์ 5. นาวาตรี ลาภ
 อิศรางกูร ณ อยุธยา 6. รท.สุวิทย์ ชลทรัพย์ 7. นายมิตร อองควิชัย 8. นายสงวน มัทพันธุ์
 ใน ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 76 ตอนที่ 106 (13 พฤศจิกายน 2502)

² ราชกิจจานุเบกษา(ฉบับพิเศษ) เล่ม 78 ตอนที่ 53 (30 มิถุนายน 2504)

³ ราชกิจจานุเบกษา(ฉบับพิเศษ) เล่มที่ 76 ตอนที่ 48 (29 เมษายน 2502)

⁴ หจช. สบ. 5.1.3/62 เรื่องรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนทรัพย์สิน
ของรัฐในกองมรดกของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เรื่อง บริษัทไทยเซฟวิ้งทรัสต์ จำกัด มีนาคม 2511
 หน้า 9-10.

ที่จะเข้าไปถือหุ้นในธนาคารเอเชีย ฯ โดยถือหุ้นในนามองค์การทหารผ่านศึก 50 หุ้น ครั้งแรก เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 1951 และจากนั้นก็ถือหุ้นเพิ่มขึ้นเป็น 3,435 หุ้น ในปี 1952 แล้วก็นำหุ้นจำนวนนั้นมาโอนให้บริษัท บุปผาสากลเศรษฐกิจตั้งแต่วันที่ 17 กันยายน 1951 ถึงวันที่ 23 มีนาคม 1960¹ และต่อมาจนถึงปี 1963²

ธุรกิจที่รวมผลประโยชน์เข้าไว้ด้วยกัน มีความสำคัญเป็นพิเศษคือ การเงินและการธนาคาร โดยภายหลังที่ถึงบริษัทไทยประกันภัย ในปี 1950 แล้ว ก็เริ่มเข้าไปถือหุ้นในธนาคารเอเชีย ฯ ในปี 1951 หลังจากนั้น เข้าไปซื้อธนาคารสหธนาคารกรุงเทพ จากนายสัท มหาคุณ ในปี 1953³ ซึ่งเป็นความพยายามที่จะควบคุมธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ นั้นเอง⁴ พอปี 1957 ก็ก่อตั้งสถาบันการเงินขึ้นมาอีก 2 แห่งคือ บริษัท ไทยเซฟวิ่งทรัสต์ จำกัด (9 กรกฎาคม 1957) โดยวันที่ 6 กรกฎาคม

¹ หนังสือพิมพ์ กองทุนส่วนและบริษัทตั้งอธิบดีกรมทะเบียนการค้า เรื่อง อายุหุ้นของธนาคารแห่งเอเชีย เพื่อการอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม จำกัด ลงวันที่ 22 มกราคม 2508

² รายชื่อผู้ถือหุ้นในธนาคารเอเชีย ฯ ในปี 1963 คือ 1. บริษัท บุปผาสากลเศรษฐกิจ จำกัด (โดยนายชุม พงษ์ทรัพย์ 5,810 หุ้น, 2. พล.ร.อ.หลวงชำนาญ อรรถยุทธ 50 หุ้น 3. นายบุญช่วย เพงศรี 25 หุ้น 4. นานสาคร กรุพานนท์ 50 หุ้น 5. นายทองคุดย์ ชนะรัชต์ 50 หุ้น 6. นายบรรเจิด สลวจารณ 50 หุ้น 7. นายถวย ชิคชิง โทโย นายประกาศ ลูกม่วงศรี 50 หุ้น ใน รายงานการประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นครั้งที่ 47 ณ วันที่ 29 พฤษภาคม 2506 ณ ห้องประชุมธนาคารเอเชีย ฯ

³ สมบัติ จันทรวงศ์, รั้งธรรม์ ณะพรพันธุ์ (บก), รักเมืองไทย ภาคประวัติศาสตร์และการเมือง, โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519 หน้า 10

⁴ ปวย คิงภากรณ์, "เหลียวหน้าแลหลัง ตอนที่ 1" ประชาชาติ ปีที่ 3 ฉบับที่ 123 25 มีนาคม 2519, หน้า 30

1957 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สั่งจ่ายเช็คเลขที่ F 413320 จำนวน 2,500,000 บาท ซึ่งสั่งจ่ายจากบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน เลขที่ 4434 ในนาม Mr. Lion ที่ฝากไว้ ณ ธนาคารชอแลนคา นำเอาไปเข้าบัญชีเงินฝากเลขที่ 4570 ในนามของบริษัท ไทยเซฟวิ้งทรัสต์ จำกัด ณ ธนาคารชอแลนคา เงินจำนวนนี้ได้นำมาเป็นเงินทุนเพื่อดำเนินการบริษัท ไทยเซฟวิ้งทรัสต์ จำกัด¹ และหลังจากนั้นไม่นานก็ก่อตั้งธนาคารทหารไทย (1957) ร่วมกับนายโชติ คุณะเกษม

การให้ความสำคัญแก่ธุรกิจทางการเงินเหล่านี้มีเป้าหมายสำคัญเพื่อเป็นแหล่งสะสมเงินที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มาจากการดำรงตำแหน่งทางการทหาร ที่ได้มาจากการมการเงินทหารบก กรมการเงิน กระทรวงกลาโหม, สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล มาฝากไว้ในธนาคารเหล่านี้ เช่น ในช่วงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 1955 - 17 สิงหาคม 1956 ได้นำเงินจำนวน 29,000,000 บาท อันเป็นเงินลับของกองทัพขึ้นมาเข้าบัญชีของสหธนาคารกรุงเทพ ฯ และธนาคารแห่งเอเชีย ฯ คือบัญชีแรกจำนวน 22,000,000 บาท เข้าบัญชีเลขที่ 3741 ส.ธนะรัชต์ (พิเศษ) ที่ธนาคารสหธนาคารกรุงเทพ ฯ ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อบัญชีเป็นหลุมาน และบัญชีที่ 2 จำนวน 6,000,000 บาท เข้าบัญชีเลขที่ 8800 ชื่อบัญชีว่า แผน ณ ธนาคารแห่งเอเชีย จำกัด ฯ และอีก 1 ล้านบาท เป็นการเบิกเงินสด เมื่อ 29 มีนาคม 1956²

¹ หจข. สบ. 5.1.3/62 เรื่องรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนทรัพย์สินของรัฐ ในกองมรดกของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เรื่องบริษัทไทยเซฟวิ้งทรัสต์ จำกัด มีนาคม 2511 หน้า 9-10.

² หจข. สบ. 5.1.3/62 เรื่องรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนทรัพย์สินของรัฐ ในกองมรดกของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ฉบับที่ 11 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2507 เรื่องเงินราชการลับ จำนวน 29,000,000 บาท ซึ่ง จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ใ้รับเข้าบัญชี แผน (เลขที่ 8800 ธนาคารแห่งเอเชีย ฯ จำกัด) และบัญชีหลุมาน (เลขที่ 3741 สหธนาคารกรุงเทพ ฯ จำกัด) และเบิกเป็นเงินสด

ด้วยเหตุที่ ธุรกิจที่กระจัดกระจายและจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ไม่สามารถคุมนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลได้เหมือนนักอุตสาหกรรม ทำให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ หันไปลงทุนทางด้านธุรกิจการเงินแทน จึงทำให้บริษัทเหล่านี้มีกำไรค่ากำไรในเท่าที่ควร ดังนั้นฐานะทางการเงินของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ไม่ดีนัก ¹

หลักฐานที่แสดงว่าในปี 1947-1957 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีฐานะไม่ค้ำค้ำคือจริง ๆ มีเงินไม่ถึง 10 ล้านบาท คือวิทยกรรมการของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ฉบับลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 1960 (เขียนขึ้นภายหลังที่เห็นลายกรวยบนครีไค 10 วัน เพราะวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 1960 เป็นวันที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เข้ารับการผ่าตัดใหญ่ครั้งที่ 2 ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎฯ) ²

วิทยกรรมการฉบับนี้มีความว่า ²

¹ ก่อนจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ แต่งงานกับท่านผู้หญิง วิจิตรวาท (1947) จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีแค่นั้นสิน อ้างใน หจช. ๑7/2507/สร. 2.4 ปีที่ 3 เรื่องจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และเรื่องมรดกต่าง ๆ

² วิทยกรรมการฉบับนี้ได้รับการเปิดเผยเมื่อวันที่ 25 เมษายน 1964 ที่บ้านพักของจอมพลถนอม กิตติขจร ขอยระบอง 2 ใน หจช. ๑7/2507/สร. 2.4 ปีที่ 12 เรื่อง จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และเรื่องมรดกต่าง ๆ

" เมื่อข้าพเจ้าวางขมลงแล้ว บรรดาสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ สิทธิ สิทธิเรียกร้อง และอื่น ๆ บรรดาที่เป็นทรัพย์สินของข้าพเจ้าทั้งสิ้น ข้าพเจ้าขอยกให้แก่ คุณหญิงวิจิตรฯ ษนะรัชต์ แต้ยูเคียว และมีเงื่อนไขว่า ให้จัดหาที่พักที่อยู่อาศัยให้แก่ รท. เศรษฐฯ และนายสมชาย ษนะรัชต์ คนละหนึ่งห้อง โดยตามฐานะสมกับอัศภาพ ให้แบ่งเงินสดให้แก่ รท. เศรษฐฯ ษนะรัชต์ และ นายสมชาย ษนะรัชต์ คนละหนึ่งล้านบาท รวมเป็นสองล้านบาท (ทั้งนี้ถ้าเงินสดของข้าพเจ้ามีมากกว่า 10 ล้านบาทขึ้นไป)

ให้แบ่งพาร์มในการเลี้ยงสัตว์และการเกษตรกรรมของข้าพเจ้าให้แก่ รท. เศรษฐฯ ษนะรัชต์ และนายสมชาย ษนะรัชต์ คนละครึ่ง เพื่อดำเนินการต่อไป บุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นทายาท โดยชอบธรรมหรือไม่ ไม่มีสิทธิในทรัพย์สินที่เป็นมรดกของข้าพเจ้าทั้งที่ได้ระบุไว้ในพินัยกรรมฉบับนี้เลย"

ลงชื่อ

จอมพลสฤษดิ์ ษนะรัชต์

พยาน พล.อ. หลวง สุทธิสารภณกร

พยาน นายโชติ คุณะเกษม

พยาน นายพงษ์สวัสดิ์ สุวิโยทัย

การนำเอาแนวโน้มนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจใหม่มาใช้นี้ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาความมั่นคงของจอมพลสฤษดิ์ ษนะรัชต์ จากคนที่ไม่มีเงินสดไม่ถึง 10 ล้านบาท เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 1959 มาเป็น 2000 กว่าล้านบาท¹ ในวันที่ 8 ธันวาคม 1963²

¹ ตัวเลขนี้ยังไม่มีใครศึกษาได้สมบูรณ์ กล่าวคือ รัฐบาลไทยมีการประเมินตัวเลขได้จำนวน 700 ล้านบาท ซึ่งเป็นเพียงการประเมินจากเช็คที่จอมพลสฤษดิ์ ษนะรัชต์ สั่งจ่ายรวมทั้งเงินของรัฐที่ปะปนอยู่ในกองมรดกของจอมพลสฤษดิ์ ษนะรัชต์ แต่เอกสารที่ประเมินว่ามีเงินมากกว่า 2,000 ล้านบาทนี้เป็นรายงานของ ซี.ไอ.เอ.ที่ได้ข้อมูลจาก นายจินคา พัฒนะกาญจนุตร เพื่อนสนิทของจอมพลสฤษดิ์ ษนะรัชต์ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ภาคเหนือ อ้างใน Secret, Incoming Telegram, Department of State (18 November 1963)

² Secret, Information Report No. TDCS-3/366,930, Central Intelligence Agency, December 8, 1963

ในระยะเวลา 4 ปีกว่า ๆ นี้ แนวพัฒนาเศรษฐกิจแบบใหม่ซึ่งเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและแบบบทบาทของเอกชน ได้เปิดโอกาสให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ดึงเอาอำนาจการตัดสินใจทางเศรษฐกิจมารวมอยู่ที่ตนเองแทนที่จะเป็นผู้นั่งมีอำนาจทางการเมืองอย่างเดียว โดยการควบคุมกลไกของรัฐที่กำหนดที่ตัดสินใจทางนโยบายเศรษฐกิจ คือ สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และสำนักงานประมาณ

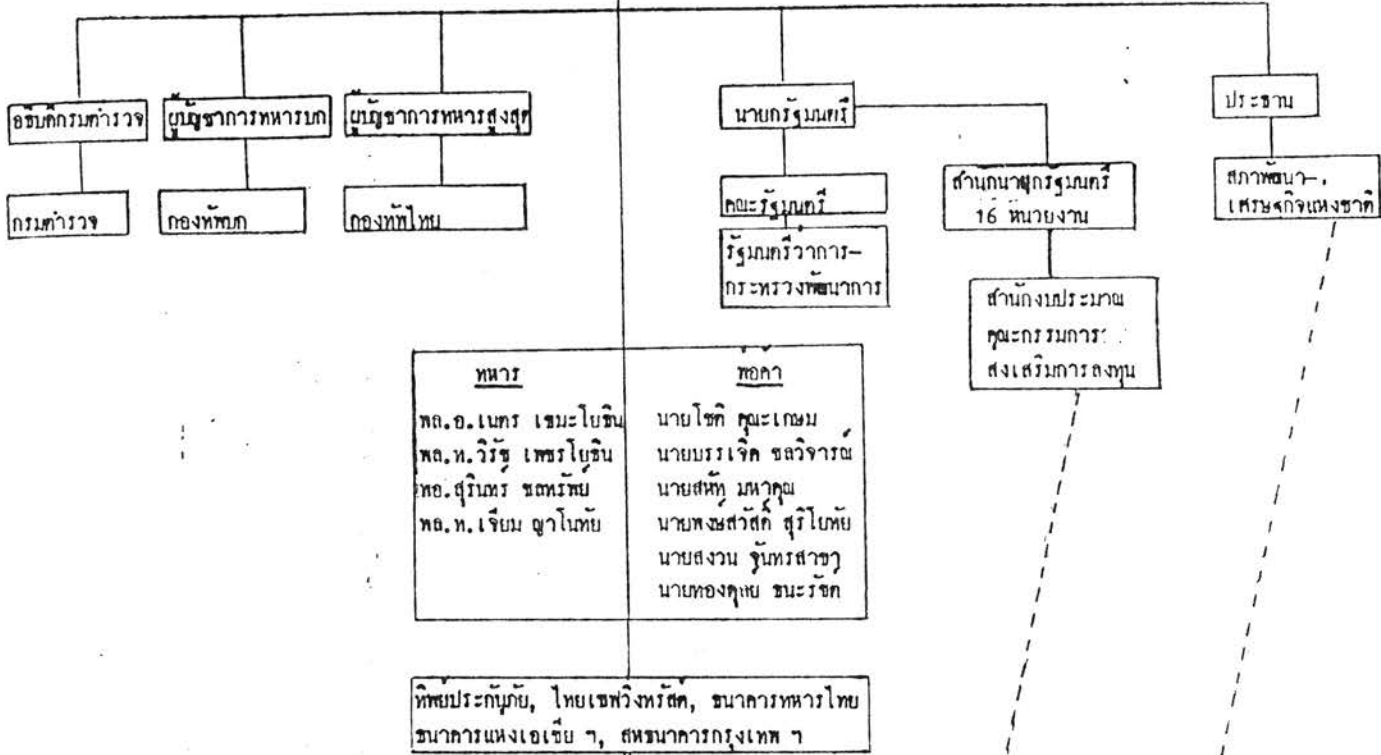
กลไกใหม่ทั้ง 3 อันนี้ ได้ตกมาอยู่ภายใต้การควบคุมของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 57¹ ที่ประกาศให้มีการแบ่งหน่วยงานราชการใหม่ และมาขึ้นตรงต่อตัวนายกรัฐมนตรีหรือผู้ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ และได้กลายเป็นเครื่องมือสนับสนุนบริษัทการค้าของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ของผู้ร่วมงานและของคนอเมริกันเป็นอย่างดี ทั้งที่จะอธิบายตามแผนภาพที่ 4-3 ต่อไป

---

¹ แบ่งส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีออกเป็น 16 หน่วยงาน คือ สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรี, สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, กรมประมวลข่าวกลาง, กรมประชาสัมพันธ์, กรมตรวจราชการแผ่นดิน, สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน, สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, สภาป้องกันราชอาณาจักร, สำนักงานประมาณ, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ, สภาการศึกษาแห่งชาติ, การพลังงานแห่งชาติ, สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, ใน ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 57 ข้อที่ 4 ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่มที่ 76 ตอนที่ 16 (27 มกราคม 2502), หน้า 85.

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

อำนาจการปฏิบัติ
นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจใหม่

บริษัท	ปีก่อตั้ง	ปีที่เริ่มกรรมการหรือถือหุ้น	ได้รับการส่งเสริมการลงทุน
1. ซลประหาณีเมอท์	1954	1959 (บริษัท บางกอกอุตสาหกรรม)	✓
2. บริษัท สนั่นสุริกัน	1956	1956 (วิจิตรฯ ธนะรัชต์)	✓
3. กรุงเทพไทย	1960	1960 (วิจิตรฯ ธนะรัชต์)	✓
4. บางกอกอุตสาหกรรม	1960	1960 (บรรเจิก ชลวิจารณ์)	✓
5. โรงกลั่นน้ำมันไทย	1960	1962 (บางกอกเคมิคอลและคาร์บอ)	✓
6. ไทยสเมคคิง แอนเคมีโพรซิ่ง	1962	1962 (บูรพาสาธิตเศรษฐกิจ)	✓
7. เคมีอินโด	1962	1962 (จอมพลสฤษดิ์, บรรเจิก ชลวิจารณ์)	✓
8. สตาโรออฟโซเนียม	1964	1964 (วิจิตรฯ ธนะรัชต์)	✓
ร่วมกับบริษัทอเมริกัน			
1. บริษัท บางไฟรส์ไคอัน	1961	1961 (บรรเจิก ชลวิจารณ์, พงษ์สวัสดิ์ สุวิไลย์)	✓
2. ไทยสเมคคิง แอนเคมีโพรซิ่ง	1962	1962 (บูรพาสาธิตเศรษฐกิจ)	✓
3. บางกอกอินเทอร์คอนติเนนตัล ไลเกอส์	1959	1961 (พ.อ.เฉลิมชัย จารุวัชร, สงวน จันทรสชา)	✓
		1962 (บรรเจิก ชลวิจารณ์, ทองคุณ ธนะรัชต์)	
คนไทย			
1. บริษัท ไทเซ็งการทอ	1958	1959 (สนิท มหาคุณ)	✓
2. บริษัท น้ำตาลสุวันออก	1959	1959 (สนิท มหาคุณ, เกียรติ เวชเวทิน)	✓
3. บริษัท ฟาร์อีสต์ไลเกอส์	1959	1959 (สนิท มหาคุณ, บรรเจิก ชลวิจารณ์, สุณี เกลาน)	✓
4. บริษัท โรงงานอุตสาหกรรม ยานไทย	1959	1959 (บรรเจิก ชลวิจารณ์, พงษ์สวัสดิ์ สุวิไลย์)	✓
5. กรวมอุตสาหกรรม แอสเซมบลี	1960	1960 (พล.อ.ประภาส จารุเสถียร)	✓
6. บูนิเวอริแชนแนล	1960	1960 (พงษ์สวัสดิ์ สุวิไลย์, บรรเจิก ชลวิจารณ์, สงวน จันทรสชา, ทองคุณ ธนะรัชต์)	✓
7. บริษัท โรงสกัดน้ำมันรำสาธิต	1960	1960 (บรรเจิก ชลวิจารณ์)	✓
8. ไทยแลนด์เทคสโคโนลจิส	1961	1961 (บรรเจิก ชลวิจารณ์, สงวน จันทรสชา)	✓
9. บริษัท นุ่ยเคมีไทย จำกัด	1962	1962 (บรรเจิก ชลวิจารณ์)	✓

ก. กรณีสำนักงานงบประมาณ

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 57 เพื่อจัดส่วนราชการใหม่
ในสำนักนายกรัฐมนตรี แล้วก็แต่งตั้งให้ พลตรีเนตร เชมะโยธิน มาดำรงตำแหน่งเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 1959¹ หลังจากนั้นก็โอนสำนักงานงบประมาณมาสังกัด
นายกรัฐมนตรี²

การโอนสำนักงานงบประมาณเข้ามาสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีนี้ เป็นความพยายามที่จะแสดง
ให้เห็นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจใหม่จะได้ผลดีได้นั้น นายกรัฐมนตรีจะต้องมีหน่วยงานที่ควบคุมการ
ใช้จ่ายเงินของรัฐอยู่อย่างใกล้ชิด เพื่อความสะดวกในการบริหารงาน แต่ในความเป็นจริงกลับเป็น
วิธีการของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่จะทำการทุจริตได้อย่างแนบเนียน

ในวันที่ 27 ตุลาคม 1952 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ออกกฎหมายใหม่อีกฉบับหนึ่งคือ
พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ ซึ่งมีมาตราอยู่มาตราหนึ่งคือ มาตราที่ 19 ที่เปิดทางให้จอมพล
สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นำเงินราชการลับจากสำนักนายกรัฐมนตรีมาใช้ได้ ดังข้อความในมาตราที่ 19
ความว่า

---

¹ "แจ้งความสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องแต่งตั้งข้าราชการการเมืองในสำนักนายกรัฐมนตรี
ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2502 ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่มที่ 76 ตอนที่ 28 (28 กุมภาพันธ์
2502), หน้า 1.

² พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2502
ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่มที่ 76 ตอนที่ 24 (14 กุมภาพันธ์ 2502), หน้า 1.

" รายจ่ายที่กำหนดไว้ในราชการใด สำหรับส่วนราชการหรือ
รัฐวิสาหกิจ ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีก็ดี
พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมก็ดี จะโอนหรือนำไป
ใช้ในรายการอื่นมิได้ เว้นแต่จะไคร้อนุญาตจากผู้อำนวยการ
แผนุอำนวยการจะอนุญาตมิได้ในกรณีที่เห็นผลให้เพิ่มรายจ่าย
ประเภทเงินราชการลับ หรือเป็นงานหรือโครงการใหม่ เว้นแต่
จะไคร้อนุมัติจากคณะรัฐมนตรี " ¹

การควบคุมสำนักนายกรัฐมนตรี การเปลี่ยนแปลงกฎหมายทางด้านการงบประมาณ
ตลอดจนการตั้ง พล.ต.เนตร เขมะโยธิน มาทำงานในสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี ทำให้
จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สามารถนำเงินลับของสำนักนายกรัฐมนตรีที่ผู้จะอนุมัติได้คือ นายกรัฐมนตรี
(คณะรัฐมนตรี) มาใช้ได้ถึง 2 ครั้ง

ครั้งแรกในปี 1961 ในวันที่ 12 กันยายน 1961 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เสนอต่อ
ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีให้สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ถือจ่ายเงินงบกลางประเภทเงินสำรอง
จ่าย ในงบประมาณเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ 1961 โดยให้ถือเป็นเงินลับจำนวน 2 ล้านบาท
ซึ่งคณะรัฐมนตรีก็อนุมัติ ² ด้วยเหตุนี้ พลโทเนตร เขมะโยธิน (โค้เลื่อนยศ) ในฐานะเลขาธิการ
สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี จึงรับเงินจำนวนนี้มาและส่งมอบให้ พลโทเนตร เขมะโยธิน ในฐานะ
เลขาธิการนายกรัฐมนตรีและนำบันทึกเสนอ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อวันที่ 18 กันยายน 1961
ว่าจะปฏิบัติอย่างไรซึ่งจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ บันทึกว่า "มาปรึกษากันก่อน "

---

¹ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ มาตรา 19 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 76 ตอนที่ 98
(27 ตุลาคม 2502), หน้า 464.

² หนังสือจาก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึง เลขาธิการ ทำเนียบนายกรัฐมนตรี
ที่ 10679/2504 ลงวันที่ 13 กันยายน 2504

ต่อจากนั้น วันที่ 5 ตุลาคม 1961 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีคำสั่งให้ พลโท เนตร เชมะโยธิน นำเงิน 2 ล้านบาทไปเบิกบัญชีเงินฝากใหม่ที่ธนาคารทหารไทย ชื่อบัญชีว่า "S.M. 2" บัญชีเลขที่ 5008 ซึ่งจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้มีอำนาจสั่งจ่ายบัญชีเดียว¹

ครั้งที่ 2 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ใ้ค่างพระราชมัญญัติวิธีการงบประมาณ 1959 ใน มาตรา 19 โดยเป็นผู้เสนอในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง ให้สำนักงบประมาณโอนเงินจาก งบกลางประเภทเงินสำรองจ่ายไปเพิ่มงบประมาณเงินราชการลับของสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี และตลอดเวลาในช่วงวันที่ 14 สิงหาคม 1962 ถึง 14 ตุลาคม 1963 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ใช้วิธีการเช่นนี้เบิกเงินนี้ออกไปถึง 54 ล้านบาท และให้ พลโท เนตร เชมะโยธิน นำเอาไป ฝากไว้ในบัญชี "แถม" หมายเลขบัญชีที่ 5018 ณ ธนาคารทหารไทยรวม 4 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1	มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่	14 สิงหาคม 1962	เป็นเงิน	12 ล้านบาท
ครั้งที่ 2	มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่	25 กันยายน 1962	เป็นเงิน	12 ล้านบาท
ครั้งที่ 3	มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่	14 พฤษภาคม 1963	เป็นเงิน	30 ล้านบาท
ครั้งที่ 4	มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่	14 ตุลาคม 1963	เป็นเงิน	10 ล้านบาท ²

¹ หจข. สบ. 5.1.3/62 เรื่อง รายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน
ทรัพย์สินของรัจในกองมรดกของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2507
เรื่องรายงานเรื่องเงินราชการลับสองล้านบาท ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 12 กันยายน 2504

² หจข. สบ. 5.1.3/62 เรื่องรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน
ทรัพย์สินของรัจในกองมรดกของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 7 เมษายน 2507
เรื่องรายงานเรื่องบัญชีแถม เงินลับของสำนักนายกรัฐมนตรี

ข. กรณีคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในกิจการอุตสาหกรรม

ตามแนวนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ได้มีการก่อตั้งองค์กรใหม่ที่จะดำเนินการส่งเสริมให้บริษัทเอกชนเข้ามาดำเนินการทางเศรษฐกิจ และองค์กรเหล่านี้ก็อยู่ภายใต้อำนาจการตัดสินใจของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยตำแหน่งองค์กรนี้คือ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในกิจการอุตสาหกรรม (Board of Investment)

อำนาจในการตัดสินใจนี้อย่างน้อยที่สุดจะทำให้การตัดสินใจอนุมัติกิจการใด ๆ ย่นไปถึงจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยตำแหน่งทางกฎหมาย และการอนุมัตินั้นขึ้นอยู่กับความเห็นชอบของตัวจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เอง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เสนอบริษัทตัวเองเข้าไป แต่ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นเป็นการส่วนตัวว่ากิจการใดของตนจะนำกำไรสักเพียงใด

ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการเสนอให้บริษัทของตัวจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เข้ามาทำการค้า โดยการคุมกลไกรัฐในแง่นี้จะเห็นได้จาก การเสนอให้บริษัทไทยเซฟวิงทรัสต์ จำกัด กลายเป็นบริษัทผูกขาดการค้าทองคำ โดยอาศัยคำสั่งของตน เสนอในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เสนอคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและผลักดันให้สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติยอมรับในมติของคณะรัฐมนตรี ให้บริษัทนี้เข้ามาทำการผูกขาดการค้าทองคำแต่เพียงผู้เดียว โดยการนำเข้านั้นไม่ต้องประมูลแต่อย่างใด¹

---

¹ สืบมา จากหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึง เลขาธิการสภาพัฒนาการ-เศรษฐกิจแห่งชาติที่ 4801/2503 เรื่อง การค้าทองคำ ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2503 ในแฟ้มของแผนกประชุมกองโครงการ สำนักงานเลขาธิการ สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ เลขที่ 2/020/026 เรื่อง ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ใ้คณาธิบดีคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ฯ นี้ สนับสนุนให้บริษัท
ของตนเองที่สร้างขึ้นใหม่ของคนอเมริกัน ของคนในกลุ่มคนได้รับการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งจะเห็นได้ว่า
ควยวิธีการนี้เป็นการแสดงความมั่นคงที่รอบคอบกฎหมายทั้งสิ้น (ดูตัวอย่างจากแผนภาพที่ 4-3)

บริษัทการค้าของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมีถึง 6 บริษัท
ในจำนวน 8 บริษัท คือบริษัท ชลประทานซีเมนต์ จำกัด ได้รับการส่งเสริมการลงทุน 2 ครั้ง คือ
12 พฤษภาคม 1960 และ 14 มิถุนายน 1961 ¹, บริษัท แอสซูร์กัน จำกัด (คือโรงแรม-
รัตนโกสินทร์) ได้รับการส่งเสริมการลงทุน เมื่อ 20 ตุลาคม 1961 ², บริษัท กรุงเทพมหานคร
จำกัด ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเมื่อ 28 สิงหาคม 1961 ³, บริษัท บางกอกกระสอบ จำกัด
ได้รับการส่งเสริมการลงทุน วันที่ 5 ตุลาคม 1960 และ 5 ธันวาคม 1963 ⁴, บริษัท โรงกลั่น
น้ำมันไทย จำกัด ได้รับการส่งเสริมการลงทุน วันที่ 30 ตุลาคม 1961 ⁵ และบริษัท ไทยแลนด์
สเมลติง แอนด์รีไฟนิง ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเมื่อ 6 กันยายน 1963 ⁶

¹
พจช. คร. 0202.2.2.12/18 เรื่องคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการ
อุตสาหกรรม, รายงานของแผนกสถิติ ฉบับที่ 1 (26 ตุลาคม 2502 - 30 พฤศจิกายน 2503)

²
"List of promoted persons up to June 30, 1965," Industries
Approved by The Board of Investment and Promotion Certificates Issues
เอกสารศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย หมายเลข 05268 pp. 1-4.

³
List of promoted persons up To June 30, 1965 . . .pp. 1-4.

⁴
พจช. คค. 0202.2.12/18 เรื่องคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม-
กรรม รายงานของแผนกสถิติ ฉบับที่ 1 (26 ตุลาคม 2502 - 30 พฤศจิกายน 2503)

⁵
List of Promoted persons up To June 30, 1965 . . .p.4.

⁶
พจช. คค. 0202.1.1/104 ฉบับมาก บันทึกเรื่องการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 25
(พิเศษ)/2506 มิถุนายน 2506 เรื่องที่ 14 เรื่องบริษัท ไทยแลนด์สเมลติง แอนด์รีไฟนิง จำกัด
ขอรับการส่งเสริมในการริเริ่มประกอบอุตสาหกรรมเคมี

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โค่นเอากาลไกรรัฐที่สนับสนุนการลงทุนของเอกชนทางอุตสาหกรรม
 นี้ไปสนับสนุนบริษัทการค้าของกลุ่มผู้รวมงานของตน คือ บริษัท ใต้แจ้งการทอ จำกัด (1958),
 บริษัท น้ำตาลตะวันออก จำกัด (1959) บริษัท ฟาร์อีสไฮเค็ด จำกัด (1959), บริษัท โรงงาน
 อุตสาหกรรมยาหม้อไทย จำกัด (1959), บริษัท กรรมสุข เยอเนอรัล แอสเซมบลี (1960),
 บริษัท ยูนิเวอร์แซลมาเยนิง (1960), บริษัท โรงสกัดน้ำมันรำสากร (1960), บริษัท ไทยแลนด์
 เท็กซ์ไทล์ อินดัสตรี (1961), บริษัท ยูนิเคมี จำกัด (1962) ซึ่งล้วนแต่เป็นบริษัทการค้าของ
 ผู้รวมงานของคณะสำคัญ ๆ เช่น นายบรรเจิด ชลวิจารณ์¹ นายพงษ์สวัสดิ์ สุริโยทัย²

¹ นายบรรเจิด ชลวิจารณ์ เป็นผู้รวมงานของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มาช้านาน โดย
 เป็นกรรมการผู้จัดการ บริษัท สหไมซ์คิไร ตั้งแต่ปี 1950, เป็นกรรมการผู้จัดการ สหธนาคาร
 กรุงเทพ ฯ ปี 1954 (Who's Who in Thailand, Vol. 6 (June, 1974) Part. B
 และ พจช. ป7/2507 สร. 2.7 ปีที่ 30 เรื่อง จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กับกองมรดกต่าง ๆ
 เป็นกรรมการธนาคารแห่งเอเชีย ฯ (รายงานคณะกรรมการธนาคารแห่งเอเชีย ฯ กรมทะเบียน
 การค้า , การประชุมกรรมการครั้งที่ 317 ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2501), เป็นกรรมการสภา-
 พัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติชุดแรก (สำนักงานคณะกรรมการสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ, มล. เศษ
 สนิทวงศ์ กับงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . . . หน้า 48-50.

² นายพงษ์สวัสดิ์ สุริโยทัย เป็นพ่อค้าเมืองลำปาง รู้จักกับ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
 ตั้งแต่ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการกรมทหารราบที่ 13 เมืองลำปาง เป็นผู้ที่ทำงานกับจอมพลสฤษดิ์
 ธนะรัชต์ ตั้งแต่วางแผนปฏิวัติที่กรุงลอนดอน, เป็นคนทำงานระดับสูงของบริษัท บางกอกกระสอบ
 จำกัด (1961) และบริษัท วิจิตรก่อสร้าง (ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่ม 78 ตอนที่ 15
 (15 กุมภาพันธ์ 2504) หน้า 290 เป็นกรรมการคณะกรรมการพิจารณาการส่งเสริมการลงทุน
 ชุดแรก (พจช. อก. 0201.2.7/1 เรื่องคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรม (2497-2502)
 นายพงษ์สวัสดิ์ สนิทสนมกับจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ถึงขนาดที่ได้เป็นพยานคนสำคัญเก็บพินัยกรรม
 ปี 1959 ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

นายโชติ คุณะเกษม¹, นายสัท มหาคุณ², นายสงวน จันทรสชา³, นายทองอุ้ย ชนะรัชต์⁴
ให้ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

¹ นายโชติ คุณะเกษม เป็นกรรมการบริษัทวิจิตรก่อสร้าง (1950), กรรมการบริษัท
บางกอกเดินเรือและการค้า (1951), กรรมการบางกอกสากลการค้า (1952) ร่วมก่อตั้ง
ธนาคารทหารไทย (1957) (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, วิเคราะห์ปัญหาเศรษฐกิจไทย
โดยพิจารณาจากโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ . . . หน้า 65-68), เป็นหนึ่งในผู้ร่วมวางแผน
ปฏิวัติที่กรุงลอนดอน, เป็นกรรมการคณะกรรมการที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของคณะปฏิวัติ (ธนาคาร
แห่งประเทศไทย, อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ มล.เกษ สนิทวงศ์ ณ เมรุวัดป่า-
อสิริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส 17 ธันวาคม 2518 หน้า 35), เป็นผู้อำนวยการธนาคารแห่ง-
ประเทศไทย จนกระทั่งถูกปลด เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 1958 (สารเสรี, 18 กรกฎาคม 2502)

² นายสัท มหาคุณ เป็นกรรมการสหธนาคาร ฯ ในช่วงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 1949 -
27 กันยายน 1961, เป็นกรรมการบริษัท บางกอกกระสอบ จำกัด

³ เป็นน้องชายต่างบิดาของจอมพลสฤษดิ์ ชนะรัชต์ เป็นผู้ช่วยการสำนักงานกองสลาก-
กินแบ่งรัฐบาล, ผู้จัดการบริษัท ธนาคารพาณิชย์, กรรมการบริษัท บางกอกกระสอบ จำกัด (พิมพ์ไทย,
29 พฤษภาคม 2507)

⁴ นายทองอุ้ย ชนะรัชต์ เป็นน้องต่างมารดาของจอมพลสฤษดิ์ ชนะรัชต์ เป็นผู้จัดการ
ธนาคารเอเชีย ฯ , เป็นผู้ช่วยการบริษัท ปิยะมิตร จำกัด, กรรมการบริษัท แส่นสุรัตน์ ,
กรรมการบริษัท บางกอกกระสอบ จำกัด (พิมพ์ไทย, 5 มิถุนายน 2507, ไทยรัฐ, 23 มิถุนายน
2507)

การดำเนินการทางบริษัทการค้าของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นี้ นอกจากจะได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามนโยบายเศรษฐกิจใหม่แล้ว วิธีการดำเนินการทางธุรกิจเหล่านี้ยังพยายามระมัดระวังว่าจะถูกรัฐบาลอเมริกันโจมตีว่าผู้มาไทยได้เข้าไปแทรกแซงในการเศรษฐกิจ ซึ่งขัดกับหลักการเสรีนิยมทางเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้เอง บริษัทการค้าของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ตั้งขึ้นใหม่ในช่วงนั้นจึงไม่ปรากฏชื่อของคนที่ฐานะผู้ถือหุ้นเลย แต่จะเป็นการถือหุ้นในนามของบริษัทการค้า เช่น บริษัท บางอวกาศการการค้า ถือหุ้นในบริษัท อลปราทแซ็มนेत, บริษัท บางกอกดิเนเรื่อและการค้า ถือหุ้นในบริษัท โรงกลั่นน้ำมันไทย, บริษัท บุรพาสาถลเศรษฐกิจ ถือหุ้นในบริษัท ไทยสเวนคั้ง แอนคัรไฟนิง จำกัด หรือไม้ก็เป็นคนในกลุ่มของคนเขาถือหุ้นแทน เช่น ในนามของคณะหญิงวิจิตรวาทธนะรัชต์, นายบรรเจิด อลวิจารย์, นายสงวน จันทรสาขา, นายทองศุขย์ ธนะรัชต์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การถือหุ้นในรูปของบริษัทหรือบุคคลในบริษัทต่าง ๆ ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็เป็นเพียงวิธีการหนึ่งที่จะกลบเกลื่อนฐานะของการเป็นเจ้าของบริษัทที่แท้จริงของตนเอง เพราะถึงอย่างไรก็ตาม บริษัทการค้าที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ลงทุนก่อตั้งมาเป็นของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ แคว้นเดียว บุคคลที่ถือหุ้นแทนนั้นล้วนแต่ทำงานให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ด้วยอย่างซื่อสัตย์ในเรื่องนี้ดูได้จาก การก่อตั้งบริษัท บางกอกกระสอบ จำกัด เป็นต้น (ดูในภาคผนวก ง)

ค. การร่วมมือในการลงทุนของบริษัทอเมริกัน

ภายใต้นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจใหม่นี้ นอกจากจะทำประโยชน์ให้กับสหรัฐอเมริกาทางการค้า การลงทุนและการส่งเสริมความมั่นคงให้กับจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นอย่างดีแล้ว ในช่วงที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยังมีไม่ถึงแก่อสัญกรรมนั้น ในช่วงเวลาเพียง 4 ปีกว่า ๆ นี้ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เข้าไปร่วมทุนกับบริษัทอเมริกันที่มาลงทุนในขณะนั้นด้วย

ในช่วงปีที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีชีวิตอยู่นั้น มีบริษัทอเมริกันที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ดังตารางที่ 4-11

ตารางที่ 4-13 บริษัทอเมริกันที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน (1959-1963)

ปี	บริษัท	ประเภทอุตสาหกรรม
1959	เมอร์ค ฮาร์ฟ แอนด์ โคมท์	อุตสาหกรรมยา
1959	เรย์แลมเบคเตอร์	อุตสาหกรรมเบคเคอรี่
1960	เอเวอเรค (ประเทศไทย)	"
1963	E. S. B (ประเทศไทย)	"
1962	เมเยอร์ (ประเทศไทย)	อุตสาหกรรมเครื่องไฟฟ้า
1962	คูมอทออิเล็กโทรนิค	"
1962	ซิงเกอร์ (ประเทศไทย)	"
1963	บริษัทเหมืองแร่	อุตสาหกรรมเหมืองแร่
1963	ไทยแลนด์ สเมลคิง แอนครีไฟนิง	"
1964	บริษัท ผลิตภัณฑ์ไทย	"
1964	บริษัทไทยโลหะ	"
1963	ไฟร์สโตน (ประเทศไทย)	อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง
1963	ไทยไฮเตล	อุตสาหกรรมโรงแรม
1964	สยามอินเตอร์คอนติเนนตัล	"
1964	นิภาลจก	"
1962	ผลิตภัณฑ์ป่าไม้อสยาม	อื่น ๆ
1962	โนลอนไทย	"
1963	ไฟร์ โมสอาหารนม	"
1963	อุตสาหกรรมเหล็กไทย-อเมริกัน	"

คัดแปลงจาก : คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน อ้างใน "Doing Business in Thailand " Bangkok Bank Monthly Review (June 1966), p.24.

บริษัทอเมริกันที่เข้ามาลงทุนในช่วงนั้นส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทที่เข้ามาลงทุนในประเภท อุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยจัดอยู่ในประเภท ก. ตามพระราชบัญญัติส่งเสริม การลงทุนในกิจการอุตสาหกรรมปี 1962 แท้ทั้งสิ้น ยกเว้น อุตสาหกรรมยาและอุตสาหกรรม แบทเทอรี (ประเภท ค.)

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เข้าร่วมดำเนินการกับบริษัทอเมริกันในช่วงนี้ถึง 3 บริษัท คือบริษัท ไทยแลนด์สเมลลิ่ง แอนด์รีไฟนิง (1962) ซึ่งเข้ามาดำเนินการขุดแร่ที่พื้นที่ใหญ่ที่สุดของ เมืองไทย, บริษัท สยามอินเทอร์คอนติเนนทัลไฮเต็ล จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่เข้ามาทำอุตสาหกรรม โรงแรมที่ใหญ่ที่สุดในเมืองไทย¹ และบริษัท ยางไฟร์สโตน (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นบริษัท ที่ผลิตยางที่ใหญ่ที่สุด คือ หุนจกทะเบียนสูงถึง 45,000,000 บาท²

การดำเนินการของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในกิจการทั้ง 3 แห่งนี้ จะมีลักษณะที่เป็น นายหน้าที่เปิดทางให้กับบริษัทอเมริกัน และจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะไม่เข้าร่วมดำเนินการเอง เช่น กรณีการทำธุรกิจขุดแร่ที่ทุกของบริษัท ไทยแลนด์สเมลลิ่ง แอนด์รีไฟนิง จำกัด จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็เข้าร่วมดำเนินการร่วมกับบริษัท ยูเนียน คาร์ไบด์ ของสหรัฐอเมริกา ในนามของ

---

¹ บริษัทนี้เดิมชื่อบริษัท บางกอกอินเทอร์คอนติเนนทัลไฮเต็ล จำกัด จกทะเบียนเมื่อวันที่ 10 มกราคม 1959 หุนจดทะเบียน 8,000,000 บาท แบ่งออกเป็น 8,000 หุน มูลค่าหุนละ 1,000 บาท ผู้เริ่มกิจการคือ 1. นายสุทธิพงษ์ สิงคะเนติ 2. นายพงศ์ สารสิน 3. นายมาร์ติน โทมัส เทย์เลอร์ 4. นายปรีดา บุรณศิริ 5. นายฟรานซิส ยอร์จ เดย์กัน 6. คุณหญิง วาศ ศรีวิกรม 7. นายวิพัฒนา บุญภาค ใน ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่ม 76 ตอนที่ 31 (4 มีนาคม 2502) หน้า 9 และ แฟ้ม บริษัทบางกอกอินเทอร์คอนติเนนทัลไฮเต็ล จำกัด บจ. 15/2502 กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์

² ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่ม 79 ตอนที่ 114 (28 ธันวาคม 2505) หน้า 135-136.

บริษัท เหมืองแร่บุรพา สาธารณรัฐกิจ¹ ซึ่งได้ทุนลมเป็นมูลค่า 2.7 ล้านบาท² โดยมีหน้าที่สำคัญคือเป็นผู้ดำเนินการขอรหัสสิทธิและประโยชน์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม 1962 พร้อมทั้งขอรหัสความคุ้มครองพิเศษอีก 2 ประการนอกเหนือจากสิทธิและประโยชน์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว คือ 1. ขอให้รัฐบาลคุ้มครองโดยไม่อนุญาตให้ส่งสินแร่ที่ขุดยังมีโคลนออกไปนอกประเทศ จะส่งโคลนเมื่อให้ตกลงเป็นโลหะที่ขุดแล้ว โดยมีผลบังคับเมื่อโรงงานสร้างเสร็จพร้อมที่จะดำเนินการได้ 2. ให้คุ้มครองโดยรัฐบาลไม่อนุญาตให้ผู้อื่นตั้งโรงงานขุดแร่ที่ขุดขึ้นอีกเมื่อโรงงานขุดของบริษัททำการขุดแร่ที่ขุดได้เกินกว่าแร่ที่ผลิตออกของประเทศ³ ซึ่งก็ได้สำเร็จ

---

¹ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ถือหุ้นบริษัทนี้มากที่สุดคือ 9,000 หุ้น, จอมพลถนอม กิตติขจร 2,500 หุ้น, พล.ท. ละม้าย อุทยานานนท์ 2,000 หุ้น, พล.ท. จิตติ นาวิเสถียร 500 หุ้น, มล.เป็นไทย มาลากุล 500 หุ้น, นายสัญญา ยมะสมิต 500 หุ้น, นายกระวี ฉัตรภูมิ 500 หุ้น, นายทองปอนด์ ภิมะโยชิน 10 หุ้น, นายสมศักดิ์ พิศลยบุตร 490 หุ้น, จอมพลประภาส จารุเสถียร 500 หุ้น, นายวิชา เศรษฐบุตร 500 หุ้น, นายเจียร วานิช 1,000 หุ้น, องค์การเหมืองแร่กรมโลหกิจ 2,000 หุ้น

² กรมทรัพยากรธรณี, หนังสือจากเลขาธิการสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ถึงปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ลงวันที่ 25 มกราคม 2506

³ คุรายละเอียดวิธีการทำงานของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ช่วยผลักดันบริษัทนี้ จนได้สิทธิพิเศษต่าง ๆ จากกรณีศึกษา ทุนนิยม, บริษัท ลงทุนข้ามชาติกับประเทศไทย : อุตสาหกรรม คุ้มครองในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 41-49.

ส่วนบริษัท สยามอินเทอร์คอนติเนนทัลโฮเต็ล จำกัดนี้ เป็นการลงทุนในกิจการโรงแรม
ของบริษัทแพนอเมริกันของสหรัฐอเมริกา ที่ต้องการมาลงทุนในเมืองไทย แต่บริษัทนี้ได้พยายาม
ติดต่อจะขอกู้เงินจากรัฐบาลไทย จึงได้ทำเรื่องเสนอไปยังกระทรวงการต่างประเทศ โดยเสนอ
โครงการลงทุนจำนวน 180 ล้านบาท แบ่งเป็น

ก. ผู้ริเริ่มโครงการ	50	ล้านบาท
ข. กู้เงินจากธนาคารเอ็กพอร์ตอิมพอร์ต	80	"
ค. กู้จากรัฐบาลไทย	50	"

ผลปรากฏว่า กระทรวงการต่างประเทศเสนอให้กระทรวงการคลังพิจารณา ซึ่ง
กระทรวงการคลังเห็นว่านอกจากจะเป็นปัญหาผูกพันการเงินของรัฐแล้ว ยังไม่เคยมีบริษัทเอกชน
โดยเฉพาะบริษัทต่างประเทศกู้เงินรัฐบาลไทยมาทำการลงทุนเลย อย่างไรก็ตาม เมื่อเรื่องมี
ถึงสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ¹ ซึ่งมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นประธานกรรมการ² อยู่
ทางสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติก็เสนอความเห็นว่าจะอนุมัติให้บริษัทแพนอเมริกันกู้เงิน
รัฐบาลไทยมาลงทุนสร้างโรงแรมแห่งนี้ได้ แต่เป็นจำนวน 15 ล้านบาท ถึงรายละเอียดเงินที่ใช้
ลงทุนในกิจการโรงแรมแห่งนี้คือ²

---

¹ หนังสือกระทรวงการคลังที่ สร. 12297/2503 ถึงเลขาธิการสภาพัฒนาเศรษฐกิจ-
แห่งชาติ เรื่องโครงการสร้างโรงแรมของบริษัท แพนอเมริกัน ลงวันที่ 4 เมษายน 2503 ใน
รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ครั้งที่ 18/2503 วันที่
18 เมษายน 2503

2

Letter from David Salisbury (Director, Hotel Development for
Thailand) To Nai Bunchana Attakon, Director office of Thai Technical
and Economic Corporation, September 27, 1962 ใน กองกลาง กระทรวงอุตสาหกรรม
แพม กค. 1.8 ฉบับที่ 10 เรื่องการลงทุนในประเทศไทยของคอนอเมริกันและการค้าประกันการลงทุน

	บาท	ดอลลาร์	รวม (บาท)
ทุนเงินกู้			
เงินกู้ธนาคารเอ็กซ์เอ็มแบงก์		2,100,000	44,000,000
ใบหุ้นกู้	10,000,000		10,000,000
ทุนเรือนหุ้น			
รัฐบาลไทย	15,000,000		15,000,000
บริษัทแพนอเมริกัน	10,000,000		10,000,000
เอกชน	10,000,000		10,000,000
	45,000,000	2,100,000	89,000,000

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เปิดทางให้บริษัทอเมริกันแห่งนี้ลงทุนในกิจการโรงแรมขนาดใหญ่แล้ว ก็เข้าร่วมงานกับบริษัทนี้ทันที โดยให้ธนาคารในสังกัดของตน คือ ธนาคารกรุงเทพ ฯ, ธนาคารเอเซีย ฯ และธนาคารทหารไทย ค่าประกันเงินกู้ของบริษัทนี้ที่กู้จากธนาคารเอ็กซ์พอร์ตอิมพอร์ตของสหรัฐอเมริกา จำนวน 44,000,000 บาท¹ และให้บุตรรวมงานคนสำคัญของตนเข้าไปเป็นกรรมการบริหารโรงแรมแห่งนี้ คือ นายสงวน จันทรสาธา ,

¹ Letter from David Salisbury (Director, Hotel Development for Thailand) To Nai Bunchana Attakon, Director office of Thai Technical and Economic Corporation, September 27, 1962 ใน กองกลาง กระทรวงอุตสาหกรรม
 แห่ง กค. 1.8 ฉบับที่ 10 เรื่องการลงทุนในประเทศไทยของคอนอเมริกันและการค้ำประกันการลงทุน

นายบรรเจิด ชลวิจารณ์, นายทองกุลย์ ธาระวัช 1

สรุป

แนวนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจเสรีนิยมที่เสนอโดยรัฐบาลอเมริกันและปฏิบัติโดยจอมพลสฤษดิ์ ธาระวัช 1 ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างเศรษฐกิจไทยอย่างสำคัญในเวลาต่อมา

แรงผลักดันของการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาลอเมริกันและจอมพลสฤษดิ์ ธาระวัช ครั้งนี้ ทำให้แรงผลักดันที่เกิดจากความปรารถนาจะเห็นการพัฒนาเศรษฐกิจไทยก้าวหน้า ทำให้ ความปรารถนาจะเห็นประชาชนไทยมีความกินคืออยู่ที่ไม่ แต่เป็นแรงผลักดันที่เกิดจากผลประโยชน์ ร่วมกันของผู้เสนอและผู้ปฏิบัติใ้แนวนโยบายนี้ทางหาก

ในส่วนของรัฐบาลอเมริกัน การพัฒนาเศรษฐกิจเสรีนิยมของไทยยอมทำให้ไทยเข้าร่วม กับกลุ่มโลกเสรีต่อไป เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจเช่นนี้ยอมทำให้ไทยผูกพันอุดมการณ์ของโลกเสรี ผูกพันต่อการติดต่อทางการค้ากับโลกเสรีต่อไป ควบเหตุนี้จึงเป็นการต่อต้านการหันกลับไปมีความ สัมพันธ์กับโลกสังคมนิยมที่มีแนวการพัฒนาที่แตกต่างกัน

---

1 คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย 1) พอ.เฉลิมชัย จารุวัตร 2) นายบุญชนะ อัครถาวร 3) นายสงวน จันทรสาธา 4) นายมาร์ติน เทลเลอร์ 5) พระยามานวราชเสวี 6) พระยา- ศรีวิกรมชาติยศ 7) นายสุชุม นวพันธ์ 8) นายชาร์ล ทริป 9) นายบรรเจิด ชลวิจารณ์ 10) มจ.ขจรจิรพันธ์ จิรประวติ 11) นายเควิก ซาลส์เบอรัย 12) ดร.เสรีม วินิจฉัยกุล 13) นายสุทธิพงษ์ ศรีวิกรม์ 14) นายสุรพันธ์ พิศาลบุตร 15) นายทองกุลย์ ธาระวัช 16) มจ.อุปถัมภ์ ชุมพล ใน แฟ้มบริษัท บางกอกอินเทอร์คอนติเนนทอลไฮเตด จำกัด ทะเบียน เลขที่ 15/2502 กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ และราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่มที่ 79 ตอนที่ 68 (30 กรกฎาคม 2505) หน้า 134, ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่ม 79 ตอนที่ 6 (19 มกราคม 2505) หน้า 4.

การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยเช่นนี้ นอกจากจะเป็นการตอบสนองผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาทางการเมืองในการชักนำไทยให้ออกห่างจากโลกสังคมนิยมแล้ว ยังเป็นการตอบสนองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาทั้งในระยะสั้นระยะยาวด้วย การให้เข้ามาลงทุนร่วมกันกับจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในการลงทุนทำเหมืองแร่ที่บุกของไทย การลงทุนในกิจการโรงแรม, ทำอุตสาหกรรมผลิกยงนี้ เป็นการลงทุนร่วมกับจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่เกิดขึ้นโดยทันทีที่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจไทยเกิดขึ้นโดยเห็นว่าการลงทุนขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทยนี้ จะได้รับการเปิดทางโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

การเข้ามาลงทุนของสหรัฐอเมริกาในไทยได้ส่งผลประโยชน์ระยะยาวอีกด้วย เนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจได้เปิดกว้างสำหรับการค้า การลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมดแล้ว การลงทุนของสหรัฐอเมริกาในช่วงรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในไทยต่อไปนั่นเอง จุดเริ่มต้นนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ได้แสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จที่ยอกเยิ้มที่รัฐบาลอเมริกันสามารถชักนำให้รัฐบาลไทยเปลี่ยนแปลงนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ได้เหมือนกึ่งที่ทูตอเมริกันประจำไทยคือ นายอเล็กซิส จอห์นสัน ผู้ทำงานประสานงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจไทยอย่างเอาจริงเอาจังกล่าวว่า "ประเทศไทยให้โอกาสแก่ทูตอเมริกัน เพื่อแสดงว่า ธุรกิจเอกชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้" ¹

1

Speech by U. Alexis Johnson, May 11, 1960, Department of State Publication 7017 p.6 quoted in Frank C. Darling, Thailand and The United States (Public Affair Press, 1965), pp. 170-172.

ในส่วนของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ การนำเอาแนวพัฒนาเศรษฐกิจเช่นนี้มาใช้ อย่างเอาจริงเอาจัง หากใครเล็งเห็นว่าจะเป็ผลทำให้ประชาชนไทยกินดีอยู่ดีมีความสุขไม่ ที่กล่าวเช่นนี้เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจของ าพตฯ ๖ ครองกันข้ามกับคำพูด คำปราศรัย ที่ว่าจะนำความสุขมาสู่ประชาชน

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กล่าวว่า การจะทำให้เกิดความสุขมาสู่ประชาชนได้นั้น ต้องพัฒนาเศรษฐกิจโดยตนเองเป็นผู้นำ โดยต้องพัฒนาธุรกิจเอกชนทั้งคนไทยและคนต่างประเทศ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็เป็นผู้นำจริง แต่เป็นผู้นำที่ทั้งบริษัทของตนเอง ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนขึ้นมา เป็นบริษัทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน เมื่อชักนำให้เอกชนต่างประเทศมาลงทุนในเมืองไทย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็เข้าไปร่วมทำงานกับบริษัทอเมริกัน

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ แก้ไขกฎหมายที่จะสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ าพตฯ ก็ใช้กฎหมายนั้นเพื่อตนเอง เช่น แก้กฎหมายวิธีการงบประมาณที่จะให้การใช้เงินลับของคนถูก控ความ กฎหมาย เมื่อ าพตฯ แก้กฎหมายที่ดิน (1954) เพราะบอกว่าขัดแย้งกับการสนับสนุนการลงทุนของเอกชนทั้งคนไทยและคนต่างประเทศ าพตฯ ก็พยายามจะให้คนอเมริกันซึ่งเป็นคนต่างชาติมีกรรมสิทธิถือครองที่ดินได้ ซึ่งเป็นครั้งแรกในเมืองไทยหลังจากนั้น าพตฯ ก็ใช้กฎหมายที่ดินฉบับใหม่ขึ้นมาเพื่อตนเอง โดย าพตฯ สามารถเข้าไปถือครองที่ดินได้ในจังหวัดต่าง ๆ เช่น เพชรบูรณ์ สุพรรณบุรี ชัยนาท นครราชสีมา ปทุมธานี ชลบุรี รวมที่ดิน 22,000 ไร่ (มีโฉนดแล้ว 300 โฉนด)¹ และในกรุงเทพฯ มีที่ดินอีก 300 แปลง (รวม 131 โฉนด)² (ดูรายละเอียดภาคผนวก จ) ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจแต่อย่างใดแต่เป็นเหตุผลส่วนตัวที่ชอบมีที่ดินนั่นเอง³

¹ พิมพ์ไทย 20 พฤษภาคม 2507

² พิมพ์ไทย 19 พฤษภาคม 2507

³ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เคยพูดกับนาย แสง กุลทองคำ รองปลัดกระทรวงเกษตร ในสมัยนั้นว่า "ชอบมีที่ดิน เห็นแล้วมีความสุข" สัมภาษณ์ นายแสง กุลทองคำ ใน ชาวไทย 5 เมษายน 2507